

MAGISTERUPPSATS I BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSVETENSKAP
VID BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSVETENSKAP/BIBLIOTEKSHÖGSKOLAN
2006: 138
ISSN 1404-0891

Bloggen – ett redskap för byggande av identitet
och sociala nätverk
En kvalitativ studie av bibliotekariers bloggande

THERESE EKSTRAND

HÖGSKOLAN I BORÅS

© **Therese Ekstrand**

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Svensk titel:	Bloggen – ett redskap för byggande av identitet och sociala nätverk: En kvalitativ studie av bibliotekariers bloggande
Engelsk titel:	Blogging as a tool for building identity and creating social networks: A qualitative study of librarians' use of the weblog
Författare:	Therese Ekstrand
Kollegium:	2
Färdigställt:	2006
Handledare:	Svante Kristensson
Abstract:	<p>Weblogs, or blogs, are frequently modified web pages with a series of archived entries, generally in reverse chronological sequence. This thesis focuses on the rapid-growing phenomenon of weblogs and the fact that individuals with a background in library and information science are frequent users of weblogs. Since this is an explorative inductive study the ultimate purpose can be described as to find out what “blogging” as activity is about. The research questions posed are: Why do individuals with a background in library and information science use weblogs? How does their professional identity affect their blogging? And finally; how do they use the weblog to create networks with other bloggers?</p> <p>The empirical material consists of audiotaped interviews with five informants who are all employed in knowledge work, either as librarians or information specialists. All informants maintain each at least one active weblog.</p> <p>A theme that turned out to be central in the interviews is the possibility weblogs offer people to link to each other; my analysis therefore mainly relies on theories of networking. Additionally, the collection of data revealed that issues of self-identity and drawing boundaries were also of importance. Therefore the theoretical framework is also built around Goffman's theories of identity and social interaction.</p> <p>The result of the study shows that blogging is a social activity intimately related to the informants' profession. A weblog offers an individual the possibility of creating and expressing him/herself through different roles, not always known to the audience. In doing so the informants often use the role of the librarian. Simultaneously, the weblog is used to create and maintain relationships with other bloggers, relations that can be used as a resource offline.</p>
Nyckelord:	Bloggar, internet, nätverk, identitet, bibliotekarier

Tack!

Martina Svärd i Martinas Värld

Svante Kristensson

“There is fiction in the space between...”

Tracy Chapman

1	INLEDNING.....	1
1.1	VAD ÄR EN BLOGG?	3
1.1.1	<i>Bloggens bakgrund.....</i>	3
1.1.2	<i>Bloggens funktioner.....</i>	3
1.1.3	<i>Olika slags bloggar.....</i>	5
1.2	PROBLEMFÖRMULERING.....	7
1.2.1	<i>Syfte och frågeställningar.....</i>	7
1.3	AVGRÄNSNINGAR	8
1.4	FORSKNINGSLÄGE	8
1.5	UPPSATSENS RELEVANS FÖR BIBLIOTEKS OCH INFORMATIONSVETENSKAPEN.....	10
1.6	FORSKNINGSETISKA ÖVERVÄGANDEN.....	10
1.7	UPPSATSENS DISPOSITION.....	11
2	METOD.....	13
2.1	ÖVERGRIPANDE METODOLOGISKA ANSATSER.....	13
2.2	DEN KVALITATIVA INTERVJUN	14
2.3	SPECIELLA ÖVERVÄGANDEN VAD GÄLLER INTERNETFENOMEN.....	14
2.4	ARBETET MED RESULTAT OCH ANALYS.....	15
3	TEORI.....	17
3.1	ATT SKAPA IDENTITET PÅ BLOGGEN	17
3.1.1	<i>Framträdande roller och uttryck.....</i>	17
3.1.2	<i>Fasader och inramning.....</i>	18
3.1.3	<i>Identitetens gränser.....</i>	19
3.1.4	<i>Hur ser gränserna ut?.....</i>	19
3.1.5	<i>Gränsöverskridande.....</i>	19
3.1.6	<i>Gränsland.....</i>	20
3.2	GEMENSKAPER PÅ INTERNET - COMMUNITIES OCH NÄTVERK.....	21
3.2.1	<i>Sociala nätverk och gemenskaper innan Internet.....</i>	21
3.2.2	<i>Virtuella nätverk och virtuell gemenskap.....</i>	22
3.2.3	<i>Att skapa gemenskap i sociala nätverk</i>	23
3.2.4	<i>Nätverkssamhälle och personaliserade nätverk</i>	24
4	RESULTATREDOVISNING.....	25
4.1	FÖRHÅLLANDE KRING INFORMANTER OCH INTERVJUSITUATION	25
4.1.1	<i>Presentation och icke-presentation av informanter.....</i>	25
4.2	INLEDNING TILL RESULTATREDOVISNINGEN.....	26
4.3	UPPTÄCKTER AV BLOGGEN.....	27
4.3.1	<i>Drivkrafter</i>	28
4.4	IDENTITETSSKAPANDE.....	30
4.4.1	<i>Bibliotekarien –identitet i gränsland.....</i>	30
4.4.2	<i>Privatperson i gränsland.....</i>	33
4.4.3	<i>Dagboken –Att försöka dra en gräns.....</i>	34
4.4.4	<i>Anonymitet – Att träda över gränser</i>	36
4.5	NÄTVERKANDE.....	37
4.5.1	<i>Nätverkande som social organisering.....</i>	37
4.5.2	<i>Funktioner för att nätverka.....</i>	41
4.5.3	<i>Att skapa nya kontakter –offline.....</i>	42
5	AVSLUTANDE DISKUSSION	45
6	SAMMANFATTNING.....	50
7	UPPSLAG TILL VIDARE FORSKNING	52
8	KÄLLFÖRTECKNING	53
9	BILAGA	57

1 Inledning

Tidningen Metro presenterade 2005 en artikel med rubriken "Bibliotekarier gillar blogg" (Viksten/TT Spektra, 050621). Detta är bara en artikel ur den uppsjö som den senaste tiden fäst uppmärksamheten på bloggen. Det intressanta med just denna artikel är emellertid faktumet att den lyfter fram bibliotekarier som en av de mest frekventa grupperna som användare av bloggen.

Nyhetsjournalistikens och bloggans vägar har korsats på flera sätt. Det är inte bara genom medias framhävande av den som media och bloggen vävs samman, utan själva praktiken, bloggandet, har också kommit att jämföras med det journalistiska skrivandet. Och det var i själva verket så, som alternativ mediakanal, bloggen fick sitt genombrott. 2003 erbjöd en ung irakisk student tillsammans med andra så kallade "warbloggers" världen en alternativ bild av krigsrapporteringen från Irak. Genom sin blogg nådde denna student och hans närmastes vardag en stor publik utanför Irak. Responsen världen över blev stor och plötsligt hade bloggen blivit en maktfaktor som informationsverktyg (Clyde 2004a, s. xv).

Vad är då en blogg? Enligt *Wikipedia- den fria Encyklopedin* härstammar termen blogg från engelskans weblog som är en kombination av orden webb och logg [060816]. Detta betyder att bloggen kan ses som en slags loggbok på webben. Bloggen är alltså ett fenomen som är knutet till internet. Efter det konstaterandet uppstår dock oenighet kring definitionen. Enligt den biblioteks- och informationsvetenskapliga ordboken *Odlis* är bloggen "A Web page that provides frequent continuing publication of Web links and/or comments on a specific topic or subject (...) [060321]." Bloggexperten Peter Scott utökar definitionen genom att tillägga att bloggen dessutom utgörs av "(...) chronologically arranged items of information" (Clyde, 2004a, s. 2). Den kronologi Scott pekar på innebär att de inlägg som karaktäriserar bloggen alltid är ordnade så att nyaste inläggen visas överst. Detta gör bloggen till ett medium som kommit att förknippas med aktualitet.

Enligt den svenska bloggportalen Nyligen finns det den 21 september 2006 närmre sjutusen bloggar med anknytning till Sverige (har sin hemvist i Sverige eller är skriven på svenska). Bland dessa återfinns många bloggar som behandlar frågor om bibliotek, litteratur och information och som skrivs av individer med yrken i den biblioteks- och informationsvetenskapliga sfären. Den innehållsmässiga informationen på en blogg kan dock bestå av vad som för tillfället intresserar den som skriver. Det finns bloggar som liknar dagböcker, de som specialiserat sig på ett visst intresseområde, det finns bloggar om bibliotek, det finns bloggar för bibliotek. Det finns bibliotekarier som bloggar... Avsikterna för och innehållet i bloggar är obegränsade.

Forskaren Sherry Turkle menar att användandet av internet, och därmed även bloggen, kan placeras i ett större kulturellt sammanhang. I berättelsen om identitetsskapande, menar hon, förekommer det rikligt med erfarenheter från internet. Dessa erfarenheter bidrar till "eroderande gränser mellan det verkliga och det virtuella, det levande och det icke-levande, det enhetliga och det multipla jaget" och påverkar såväl yrkesliv som vardagslivets mönster. I internets gemenskaper, menar Turkle, befinner vi oss på tröskeln mellan det verkliga och det virtuella (1997, s.12).

Någon som befinner sig i skärningspunkten mellan det verkliga och virtuella är den amerikanska bibliotekarien Jenny Levine som ses som en pionjär bland bloggande bibliotekarier. Redan i november 1995 startade hon bloggen "Librarian's Site du Jour" där hon

skrev om biblioteksrelaterade frågor med tyngdpunkt på teknik. På hennes nuvarande blogg "The Shifted Librarian" möts besökaren av tillropet "My name is Jenny, and I'll be your information maven¹ today" (Levine, 2006). Jenny Levines blogg, och denna välkomstfras, tangerar mycket av det som bloggande i stort handlar om: en personlig beskrivning av vem man är, ett personligt tilltal, aktualitet och information.

¹ Ordförklaring: kännare (Nationalencyklopedin.se) [060917]

1.1 Vad är en blogg?

1.1.1 Bloggens bakgrund

Det går inte att fastställa någon exakt tidpunkt för när bloggen uppstod eller vem som kan hållas ansvarig för den. Flera olika källor hänvisar dock till den hemsida som skaparen av internet, Tim Berner-Lee, tillhandahöll under 1991 och där han lade ut adresser till nya webbplatser. Denna webbsida anses av vissa vara bloggens föregångare, eller rent av den första bloggen (Herring et al. 2004, s.1).

I början användes inte ordet ”blogg” utan istället begrepp som ”links with commentaries” eller ”news sites” för att beteckna bloggen och det var inte förrän 1997 som själva begreppet ”weblog” föddes (Våge 2005, s, 11). I början av 1998 fanns ungefär en handfull webbplatser på internet som kunde identifieras som bloggar och som själva begagnade sig av begreppet ”weblog” (Blood 2002, s, 7). Mellan dessa skapades efter hand ett socialt nätverk där man länkade sina bloggar till varandra (Våge 2005, s. 12).

Personerna bakom dessa bloggar hävdade att de skapat en ny slags webbsida som skiljde sig från hemsidan. Skillnaden bestod av formen, där syftet var att länka till nya webbplatser. Bloggarna var alltså en slags loggböcker över det egna surfandet och man ville med hjälp av bloggen ge andra information om vad de borde läsa på webben. Detta förfarande skiljde sig från den vana man hade haft dittills vad gäller webbsidor; istället för att behålla besökare på den egna webbsidan, ledde man dem nu istället ifrån den (Våge 2005 s. 12).

1999 inträffade något som kom att bli betydande i utvecklingen av bloggen och bloggandet. Fram till nu hade de som sysslade med bloggande varit tvungna att själva tillhandahålla sin mjukvara och att skriva varje dags HTML-koder för hand. Vikten av dessa tekniska kunskaper innebar att det främst varit ett fåtal människor med professionell bakgrund i informationsteknologi som bloggade. Detta ändrades dock när det första verktyget för att skapa och underhålla en blogg tillgängliggjordes för alla –gratis. Webbplatsen, som fortfarande är aktiv på www.pitas.com, gör det möjligt för den intresserade att själv skapa sig ett konto och på så sätt skaffa sig en blogg. En månad senare tillgängliggjorde även ett annat företag, Pyra labs, ett annat gratisverktyg. Blogger hade många likheter med Pitas, men skiljde sig ändå åt på ett antal punkter; istället för att automatiskt tillhandahålla en ny webbsida när man anmälde sitt intresse för att starta en blogg, krävde Blogger att man hade en egen webbsida. En annan skillnad var att man genom Blogger kunde skapa sig fler än en blogg genom sitt konto. De nya verktygen som erbjöd enkla gränssnitt där inga specialkunskaper behövdes ökade hastigt antalet bloggar (Bausch et al. 2002 s. 10ff).

I kölvattnet av den stora ökningen av bloggar uppstod så småningom behovet av något slags register över alla bloggarna (Clyde 2004a, s. 6). Därmed skapades Eatonweb Portal, en portal innehållande en webbkatalog över bloggar indelade efter ämnen, språk och länder. För att få sin blogg i katalogen var det enda kriteriet att man hade en webbsida med inlägg som var daterade (Våge 2005, s. 14). Något som räknas som ett av de karaktäristiska dragen för en blogg i dag.

1.1.2 Bloggens funktioner

Att skriva *poster*, eller inlägg, är själva utgångspunkten för bloggandet. Det är de nyskrivna posterna som möter en läsare på bloggens första sida. När bloggen karaktäriseras som ett enkelt och aktuellt medium är det främst just de här posterna som åsyftas. Att publicera en

post är en enkel procedur och det tar inte många minuter. De flesta bloggare publicerar poster flera gånger i veckan -ibland flera gånger om dagen (Bausch et al. 2002 s. 92).

De flesta bloggar i dag gör åtskillnad på skrivandet av en post och publicerandet av den. Att posta innebär själva skapandet av posten och dess innehåll. Att publicera däremot är att tillgängliggöra posten, publicera den, för offentligheten. Genom att inte behöva publicera posten vid samma tillfälle som den skrivs kan bloggaren därför återvända till samma inlägg senare och antingen slutföra det eller revidera det (Bausch et al. 2002 s. 119).

Många bloggare väljer att på sin blogg ha en *kommentatorsfunktion*. Genom att det vid varje skriven post finns en möjlighet för en läsare att klicka på en länk så att ett formulär öppnas, kan den utomstående skriva en kommentar. Detta öppnar upp för en interaktiv tvåvägskommunikation mellan läsaren och den som tillhandahåller bloggen. Ofta innebär detta att ämnet i den post som från början genererade inlägget överges och övergår i diskussioner om något helt annat. Hur många som kommenterat en viss post visas med en siffra direkt i anslutning till posten (Stone 2004, s. 103f).

När posterna är inaktuella sparas de i *arkivet*. Vanligtvis ligger de 10-20 senast skrivna posterna på bloggens första sida och alla de övriga i arkivet. I arkivet är det möjligt att söka gamla poster, vanligtvis efter datum men också i vissa fall efter nyckelord (Clyde 2004a, s. 14). Till skillnad mot en hemsida som uppdateras om dess upphovsmakare av någon orsak vill revidera det hon/han tidigare skrivit, så ersätts på bloggen inte en gammal text med en ny. F. B. Viégas kallar i "Bloggers' expectations of privacy and accountability: An initial survey" bloggen för "arkivorienterad" och hänsyftar då på det faktum att inga gamla poster försvinner. Idén att lägga till, inte ta bort, gör arkivet centralt och bloggen fundamentalt olik andra sorters webbsidor, menar han. Det bidrar också till att regelbundna läsare över tid kan skapa sig en bild av den som står bakom bloggen. Ytterligare en effekt av att ingenting försvinner från bloggen är följaktligen arkivets ständigt ökande omfång, vilket Viégas menar är en av bloggens fördelar (Viégas 2006).

Permalänken (också kallad permanent länk) är ytterligare en funktion som är typisk för bloggen. Permalänken gör att en post är sökbar på samma URL som innan den förflyttades från första sidan till arkivet. Genom att ge varje post en unik URL som följer direkt efter posten, görs den sökbar även om den förflyttats till arkivet och inte längre ligger överst på bloggens förstasida (Clyde 2004a, s. 15). För användarna av bloggen betyder detta att man lätt kan länka till poster på andras bloggar, eftersom posten har en permalänk och därmed inte förändras eller tas bort. Det här sättet att länka och ha tillgång till andras material gör bloggen till ett snabbt medium. Poster blir snabba att nå genom att de direkt kan hämtas upp ur arkivet och de kan lika snabbt spridas vidare (Vogelstein et al. 2005, s. 3).

Med hjälp av *trackbacken* kan en bloggare se vilka andra som länkar till de egna posterna. Tack vare trackbacken kan en bloggare alltså följa vem och när någon länkar till den egna posten, vilket kan underlätta för bloggare att hitta andra som kommenterar samma sak. I bloggarens värld har trackbacken kommit att fungera som en möjlighet att påpeka om faktafel i posten eller att erbjuda en annan synvinkel på det som står i den ursprungliga posten. Det är också ett sätt att veta huruvida en post sprider sig i bloggarens värld eller ej (Blood 2004, s. 53f).

Slutligen har vi *länklistan*. De flesta bloggar har en lista med länkar till andra bloggar som ligger längs med kanten på förstasidan. På engelska kallas denna lista för en "blogroll" och aktiviteten när man utforskar bloggarna i andras länklistor kallas för "blogrolling" (Clyde

2004a, s. 61). Då länkarna är utvalda av bloggaren själv liknar länkarna ofta den egna bloggen. I många fall återfinns i länklistan även länkar till vänner eller länkar till ämnen som intresserar bloggaren (Bausch, et al. 2002, s. 61). Vikten av detta kommer att tas upp senare i uppsatsen

1.1.3 Olika slags bloggar

Bloggar kan kategoriseras på en mängd olika sätt, och även, för att uttrycka det i bibliotekstermer, dubbelklassas. De kan kategoriseras efter innehåll, format, syfte, sättet varpå de konstruerades eller hur de tillgängliggörs. Enligt bloggaren Biz Stone kan bloggen även vara antingen privat, yrkesmässig eller båda. Ämnesmässigt väljer Stone att dela in dem i tre kategorier; teknologi, politik eller dagboksskrivande (Stone, 2004 s. 43). Clyde tillägger att en blogg kan drivas av en person eller flera, där den senare typen brukar gå under namnet ”kollaborativ blogg” (2004a, s. 12). Bausch et al. tar upp ytterligare en typ, the K-log (knowledge log), vilken bygger på skapande och förmedlande av kunskapsrelaterad information. Denna beskriver han som en blogg ”used specially for knowledge management” (2002, s. 215). Filterbloggen slutligen samlar och kommenterar information från andra webbsiter (Clyde 2004a, s. 31).

Två typer av bloggar som är av relevans för denna studie är uppdelningen av dem i personliga bloggar och yrkesbloggar. Dessa presenteras nedan.

1.1.3.1 Personliga bloggar

Den personliga bloggen är den vanligaste bloggen. På denna skriver bloggaren främst utifrån sig själv som privatperson samt sitt liv och sina tankar, även om yrke och övrig sysselsättning också ofta nämns. Många personliga bloggar är extremt självutlämnande till sin karaktär (Bausch et al. 2004 s. 28). En typ av personliga bloggar som är av relevans i den här studien är dagboksbloggen eller helt enkelt ”dagboken”.

Är bloggen en dagbok?

Redan innan bloggandet bredde ut sig och blev ett välkänt fenomen skrev många människor dagbok på nätet. Online-dagböcker har förekommit sedan mitten på 90-talet (Herring et al. 2004, s. 6) och communities som Helgon och Lunarstorm växer hela tiden då fler och fler människor vill skriva om händelserna i sina liv och publicera dem för publik.

Liksom definitionen av bloggen kan variera, är kopplingen mellan bloggen och dagboken olika beroende på vem som definierar dem. Herring et al. visar att så många som 70.4 % av deras informanter ägnar sig åt bloggande som är av ”personal journal type” där informanterna ”report on their lives and inner thoughts and feelings” (2004, s. 6). Författarna menar att bloggen som en form för individen att uttrycka sig hittills har underskattats och frågar sig varför den så vanliga dagboksformen av blogg har kunnat bli så förbisedd i diskussioner om bloggande (2004, s. 1 ff).

Författarna till ”Blogging as Social Activity, or, Would You Let 900 Million People Read Your Diary?” menar dock att bloggen, även om dess innehåll ser ut att likna dagboken, ändå inte tillhör dagboksgenren. Texten i posterna innehåller nämligen ofta tilltal till publiken och detta kan inte ses som något annat än en social interaktion som aldrig skulle kunna förekomma i en dagbok (Herring et al. 2004, s. 223).

Harris intar en ståndpunkt mittemellan de två redovisade ovan. Hon menar att skillnaden mellan bloggar och online-dagböcker är negligerbar men tillägger att bloggaren ofta strävar mot kommunikation medan dagboksskrivaren är mer fokuserad på ”self-understanding” (Harris 2005, s. 37).

I resultatkapitlet kommer senare redovisas de skillnader i attityder som informanterna i den här studien hyser gentemot bloggen och dagboksskrivandet.

1.1.3.2 Biblioteks- och informationsvetenskapliga bloggar

Bloggar har blivit en viktig källa till information för anställda inom den biblioteks- och informationsvetenskapliga världen. Clyde menar att bloggar inte bara är ett redskap att använda på arbetsplatsen utan att de också bidrar med information och trender för den individuella bibliotekarien (2004a s. 67).

Clyde skiljer på bloggar som tillhandahålls av arbetsplatsen och bloggar som skapas av individuella bibliotekarien. Dessutom nämner han bloggar skapade av biblioteks- och informationsvetenskapliga utbildningar (företrädesvis i USA) samt bloggar skapade av organisationer kopplade till yrket.

Den professionella biblioteksbloggen

Den största skillnaden mellan en personlig blogg och en professionell blogg är innehållet. Den professionella bloggen fokuserar, naturligt nog, på frågor aktuella på arbetsplatsen. Dessutom står ofta flera personer bakom bloggen samt att det är fler som bidrar med inlägg. Den professionella bloggen kan, liksom den personliga, ligga tillgänglig för alla på internet, eller alternativt vara en del av organisationens intranät (Bausch et al. 2002, s. 211f).

Clyde har gjort en världsomspännande undersökning av vilka slags bibliotek som bloggar, vad bloggarna innehåller och hur de underhålls. Clydes undersökning visade att bloggar tillhandahållna av bibliotek var vanligast i USA och att det då var folkbibliotek som stod bakom dem. De flesta bloggarna hade skapats för att tillgodose låntagare med information och nyheter samt att presentera länkar till källor på internet. Clydes undersökning visar att inte lika många bibliotek som förväntat, faktiskt tillhandahöll bloggar. Detta resultat kan dock delvis förklaras med att återfinnandet av bloggar via sökmotorer i mångt och mycket är en process utlämnad åt slumpen (Clyde 2004b s. 183ff).

Även Goans och Vogels visar i ”Building a Home for Library News With a Blog” (2003) liknande resultat. I stället för professionella biblioteksbloggar upptäckte de att de biblioteksanknutna bloggar de återfann var:

[...] personal sites, owned by librarians whose employers do not actively promote or link to them. Some personal blogs contain links to employers, but we rarely find clear integration between a library’s web presence and the blogs of it’s employees. (s.22).

1.2 Problemformulering

Bloggen är ett medium som bidrar till att människor kan dela med sig av information om sina liv, hålla kontakt med varandra och att kommunicera inom nätverk. Internet är idag ett naturligt inslag både i yrkesliv och privatliv. För bibliotekarier har internet yrkesmässigt inneburit nya sätt att samla, organisera och återvinna information. Men i och med bloggen har bibliotekarier också blivit en synligare grupp på internet. Vissa bibliotek håller sig med en blogg för att informera och kommunicera med sina låntagare samtidigt som bibliotekarier bloggar på sin fritid. Många bibliotekarier skriver på sin fritid dagligen på sin blogg, ofta om frågor som har anknytning till det de arbetar med. Detta pekar på att bloggen påverkar bibliotekarier på fritiden samt att yrket i vissa fall påverkar vilken information de fyller bloggen med. Här uppstår en gråzon mellan vad som egentligen är den yrkesmässiga identiteten och vad som är den privata. Hur ser bibliotekarierna själva på sina olika roller i förhållande till bloggen? Det är bland annat denna fråga som utgör grogrunden för denna studie.

Då bloggen är en relativt ny företeelse i Sverige är det även ett outforskat ämne inom den svenska biblioteks- och informationsvetenskapliga forskningen (Nylund 2005, s. 7). Samtidigt tilltalar uppenbarligen detta nya medium människor med biblioteks- och informationsvetenskaplig bakgrund. Varför? Och vad använder bibliotekarier bloggen till när de bloggar på sin fritid?

1.2.1 Syfte och frågeställningar

Syftet för studien är att undersöka bloggen som fenomen i relation till bibliotekariens bloggande. Detta görs genom en explorativt-induktiv studie där syftet är att närma sig ett outforskat fält med så få förutfattade idéer som möjligt. Detta i syfte att ta reda på vad bloggande egentligen handlar om.

I enlighet med denna metod fanns initialt inga bestämda frågeställningar mer än undran över varför bibliotekarier bloggar. Den övergripande frågeställningen är således:

1. Varför bloggar bibliotekarier på sin fritid?

Så småningom framkom dock genom intervjuer att vissa ämnen är centrala för bloggare. Utifrån detta ställs två underordnade frågeställningar upp:

2. Hur påverkar informanternas yrkesmässiga roll den identitet de tillskriver sig på bloggen?
3. Hur ser informanternas nätverkande med hjälp av bloggen ut?

Fokus ligger i studien på att utifrån vad fem informanter själva berättar finna svar på de uppställda frågorna.

1.3 Avgränsningar

Från början låg inom intresseområdet för denna studie även att granska några bibliotekariers bloggar utförligt och jämföra informationen på dem i en innehållsanalys. Inom den uppställda tidsramen ges detta tyvärr inte tillfälle att fördjupa sig i ordentligt. Jag har därför begränsat mig till att försöka fånga in några svenska bloggande bibliotekariers egna tankar om sitt skrivande på bloggen. Det handlar alltså inte främst av en närläsning av vad det är de skriver i sin blogg, utan om att skapa förståelse för varför de bloggar på sin fritid och vilken meningsskapande funktion de anser bloggen fyller i deras liv.

Utifrån det ovan nämnda är studien avgränsad till dessa människors ”privata” bloggande, det som sker på fritiden. Biblioteksbloggar, bloggar upprättade och drivna i biblioteks regi, är således inte i fokus för denna uppsats. Biblioteksbloggar kommer dock att omnämnas för att ge bloggandet i stort, och bibliotekariers bloggande i synnerhet, en kontext.

Förutsättningarna för bloggen ändras ständigt. Tekniken förändras oavbrutet vilket leder till att nya användningsområden uppstår och att syftet för de som bloggar påverkas. Denna föränderlighet inverkar även på arbetet av uppsatsen. Studien kan därför inte sägas täcka in bloggans hela användningsområde utan ska ses som nedslag i ett fenomen under förvandling.

När man talar om intervjupersonernas ”privata bloggande” hamnar man lätt i terminologiska trångmål. Intervjupersonerna är ju utvalda på grund av det motsatta -sin profession och sitt bloggande om densamma. För att fånga in båda aspekterna och undvika missförstånd väljer jag därför att kalla informanternas aktivitet på bloggen för ”individuella bibliotekariers bloggande”.

Ett annat terminologiskt dilemma är att substantivet ”blogg” samt subjekten som utövar bloggande är desamma i svenskans pluralform. I båda fallen blir benämningen ”bloggarna”. För att lösa detta benämner jag i möjligaste mån bloggen i singularform, men i vissa fall har omskrivningar bedömts som nödvändiga. Förhoppningsvis ska inte detta vålla läsaren några problem.

1.4 Forskningsläge

Till största delen har bloggen, dess framväxt och utveckling, samt kulturen som vuxit upp runtomkring, dokumenterats av bloggare själva. Den välkända amerikanska bloggaren Rebecca Blood anses, trots att hon inte är forskare, som en auktoritet på området. I många vetenskapliga verk om bloggar hänvisas till Bloods *The Weblog Handbook: practical advice on creating and maintaining your blog* som utgavs 2002, trots att den inte är vetenskapligt underbyggd (Våge, 2005, s. 40).

Forskningen om bloggar har i USA kommit längre än den i Sverige. Över huvud taget finns inte mycket skrivet om bloggen ur ett svenskt perspektiv. Det senaste året har dock media börjat dokumentera bloggans utveckling. Och på samma sätt som amerikanska entusiastiska bloggare bidragit till den litteratur som faktiskt finns om bloggar, har svenska bloggare gjort detsamma. 2005 utgav två bibliotekarier samt en journalistikforskare den gemensamma boken *Bloggtider* på svenska. Boken är ett ambitiöst försök att teckna en bild över bloggans framväxt, dess påverkansmöjligheter samt förhållande till media och till offentligheten.

Då denna uppsats fokuserar på personer som alla har en biblioteks- och informationsvetenskaplig bakgrund sökte jag initialt efter forskning om bloggen i relation till

profession och vardagsliv. Denna forskning var dock begränsad till hur bloggen kan användas som kommunikationsverktyg inom företag. Många biblioteks- och informationsvetenskapliga institutioner i USA bedriver liknande forskning om bloggen och hur den kan nyttjas inom biblioteksorganisationen. Relationen mellan de individuella bibliotekarierna och den höga frekvensen bloggar de står för är dock ett område som hittills inte verkar studerats.

Några av de amerikanska studier som gjorts om bloggen står Nardi, Schiano och Gumbrecht för. 2004 publicerade de " Blogging as Social Activity, or, Would You Let 900 Million People Read Your Diary?" som handlar om motivationen bakom människors bloggande och hur bloggares relation till sina läsare ser ut. Detta är en av de få amerikanska kvalitativa studierna på området och den har fått stor uppmärksamhet. Genom etnografiska intervjuer samt textanalys visade Nardi et al. att de som bloggar ofta är mer ointresserade av publikens respons än man tidigare antagit och att interaktionen därför inte spelade en avgörande roll för bloggande som aktivitet. Författarna menar också att bloggar kan liknas vid radioprogram då dessa tillåter publiken att lyssna och iakttä, men där ett mer aktivt deltagande från publikens sida kan kontrolleras av blogginnehavaren (Nardi, Schiano & Gumbrecht, 2004, s. 222).

Samma år publicerade även Herring, Scheidt, Bonus och Wright " Bridging the Gap: A Genre Analysis of Weblogs" (2004). Detta är en kvantitativ analys av 203 slumpmässigt utvalda bloggar där forskarna fokuserar på orsaker till bloggande, frekvens av poster och kommentarer samt på vilka bloggverktyg som används. Studien motsäger bland annat Bloods påstående om att filterbloggen är den vanligaste typen av blogg och visar istället att dagboken är den genre de flesta bloggare väljer att skriva i (Våge, 2005, s. 42).

Den svenska forskningen om bloggar befinner sig fortfarande i sin linda. Detta är ett faktum och en förutsättning som både försvårar genomförandet av denna uppsats samtidigt som det lockar i och med ämnets aktualitet. Trots brist på svensk forskning har det börjat växa fram en flora av D-uppsatser som behandlar bloggen ur olika perspektiv. Johanna Nylunds " *Från tanke och så rakt ut*" *Bloggen –ett webbpubliceringsverktyg med sociala och kulturella användningsområden*" (2005) samt Ulla Jensens *Skriften på bloggen. En kvalitativ undersøgelse av webbloggerens betydning i hvardagslivet* (2004) har lästs då de, liksom denna uppsats, har en kvalitativ utgångspunkt.

Bloggen kan också placeras i en kontext av mer allmän forskning av internet. Bloggen kan inte ses som en avgränsad företeelse på internet utan måste även betraktas i ljuset av liknande fenomen såsom hemsidor, online-dagböcker och chat. Då svensk forskning om bloggen är tunn finns i något större utsträckning material inom det tvärvetenskapliga området internetkulturforskning. Till detta område kan forskningsprojektet Digital Borderlands (1998-2001) härröras (Nylund 2005, s.16f). Projektet som utmynnade i boken med samma namn presenterar med hjälp av empiriska studier hur identitet skapas -och omskapas- genom internet. I slutordet skriver författarna att en av de främsta frågorna vad gäller internet är den där förhållandet mellan en online och en offline verklighet problematiseras (Fornäs et al. 2002, s.187). Med begreppet online menas en direktuppkoppling som möjliggör interaktiv kommunikation (Svenska datatermgruppen 2006) medan den verklighet som existerar utanför internet, beskrivs med begreppet offline. Detta är begrepp som kommer att återkomma i uppsatsen för att som Fornäs et al. uttrycker det " skapa förståelse för vilken meningsskapande roll internet fyller i människors liv" (Fornäs et al. 2002 s. 187).

1.5 Uppsatsens relevans för biblioteks och informationsvetenskapen

Bloggens framväxt har varken lämnat biblioteken eller biblioteks- och informationsvetenskapen opåverkade. Vad gäller biblioteken använder vissa sig numera av bloggar i sin verksamhet (se exempelvis Dieselverkstadens bibliotek i Nacka: <http://dieselverkstadensbibliotek.blogspot.com>) samtidigt som den biblioteks- och informationsvetenskapliga forskningen kommit att intressera sig för ämnet (på Indiana University bedrivs exempelvis ett forskningsprojekt om bloggar, se <http://www.blogninja.com/>). Många amerikanska forskare med biblioteks- och informationsvetenskaplig bakgrund målar ut bloggen som ett potentiellt redskap i det dagliga biblioteksarbetet både vad gäller intern information och extern gentemot låntagarna.

Då svensk forskning, som visats i kapitlet ovan, i stort sett saknas på det här området är den här uppsatsen tänkt att bidra med en svensk kontext till bloggsituationen i stort och bibliotekariers bloggande i synnerhet.

Genom att lyfta fram bloggen som ett enskilt fenomen på internet och visa på bibliotekariers intresse för den, kan den här uppsatsen också ge en grund för vidare forskning i ämnet inom ramen för biblioteks- och informationsvetenskap. Som tidigare nämnts hade det, om tidsramen tillåtit det, varit önskvärt att genom innehållsanalys få fördjupa sig även i innehållet på de bibliotekariska bloggarna. Detta är dock ett ämne som bloggen, och i viss mån den här uppsatsen, möjligtvis kan öppna upp för.

Biblioteks- och informationsvetenskapen kan på grund av sin tvärvetenskaplighet sägas röra sig i ett gränsländ mellan olika discipliner. Magnus Torstensson förklarar i "Libraries and Society –the macrostructural aspect of library and information studies" att biblioteks- och informationsvetenskapen "har kopplingar till ett antal andra discipliner inom samhällsvetenskap, kulturvetenskap och teknologi"(2002, s. 213). På samma sätt som biblioteks- och informationsvetenskapen hämtar näring och influeras från olika discipliner, gör denna uppsats det. Genom att studera det aktuella internetfenomenet bloggen förenar jag biblioteks- och informationsvetenskapen med det nya ämnet internetforskning. Detta med förhoppning om att det är ett möte som inspirerar och berikar de båda fälten vad gäller bloggen i relation till frågor som identitet, nätverksbyggande och yrke.

1.6 Forskningsetiska överväganden

Internet har bidragit till att nya forskningsfrågor uppstått. Detta har inte bara gett upphov till insikter om hur människan använder sig av och förhåller sig till ett nytt medium; nya sätt att använda metoder har också behövts arbetas fram. Detta ställer forskaren i en ny situation då frågor kring etiska överväganden i forskningsprocessen aktualiseras (Sveningsson, Lövheim & Bergquist 2003 s. 175). Några av dem tas upp här för att belysa de frågor som uppstår vid skrivandet av en uppsats som behandlar ett fenomen på internet.

Ett övervägande rör informanternas anonymitet. Frågan om anonymitet är visserligen ett område att ständigt återkomma till när intervjuer används som metod, men i och med internet fördjupas svårigheten. Anonymitet i internetforskning får nämligen ytterligare en innebörd. Det handlar inte bara om att göra informanter anonyma inför läsarna av den färdiga studien, utan också om att forskaren inte kan utgå från att de potentiella intervjuobjekt hon/han finner på nätet faktiskt är vilka de säger sig vara. I och med att jag träffat informanterna kan detta dock intygas.

Vad gäller att göra informanterna anonyma inför läsarna av den färdiga studien, informerades jag noga informanterna om att de då resultaten presenterades skulle förbli anonyma. Detta är av yttersta vikt då antalet bloggande personer i Sverige inte är tillräckligt många för att inte kunna identifiera varandra. Samtidigt är det för mig som skriver uppsatsen svårt att göra informanterna oidentifierbara utan att samtidigt gå miste om värdefull information. Här har dock det säkra före det osäkra valts, därför lämnas hellre ut för lite uppgifter kring informanterna. Detta är dock ett resonemang som fördjupas i resultatkapitlet då informanterna presenteras mer ingående.

Då det är ett relativt outforskat fenomen på internet som behandlas i uppsatsen uppstår också en problematik kring källor. För det första är det ett faktum att många uppgifter om ett fenomen på internet också behöver hämtas från internet. Exempelvis har i den här uppsatsen siffror på bloggans utbredning i Sverige tagits från bloggportalen Nyligen. Att ha i åtanke då är att siffror ständigt förändras och att man inte med säkerhet vet på vilket urval de grundar sig (Leth & Thurén 2000, s. 69). För det andra bidrar bristen på forskning om bloggen till att det på vissa ställen i uppsatsen tvingas hänvisas till material som är skrivet av bloggare själva. Givetvis uppstår då frågor om källans trovärdighet. Därför har användandet av denna litteratur begränsats till de mer tekniska avsnitten av uppsatsen, som kapitlet om hur bloggen är uppbyggd, i ett försök att minska risken för subjektivitet.

I den här studien görs inga anspråk på representativitet. En av orsakerna är att antalet intervjuer inte är tillräckligt i mängd för att kunna säga något generellt om bloggande bibliotekarier. I *Att fånga nätet: Kvalitativa metoder för Internetforskning* påpekar författarna dessutom att det, när informanterna plockats upp via internet, är i stort sett omöjligt att veta hur stor mängd man genom sitt urval försöker representera (Sveningsson, Lövheim & Bergquist, 2003, s. 215).

1.7 Uppsatsens disposition

Efter detta inledande kapitel följer ett metodkapitel där de metodologiska verktyg som ligger till grund för uppsatsen presenteras. Metoden är väsentlig att förstå då denna uppsats i sin tillblivelse inte framskridit linjärt. Det är också syftet till varför metoden presenteras innan teorikapitlet. I många uppsatser är förhållandet det omvända.

Metodkapitlet presenterar således den explorativa-induktiva metoden som ligger till grund för studien samt de överväganden som gjorts vid olika led i undersökningen. Dessa överväganden rör bland annat den kvalitativa intervjun, skapandet av kategorier samt teorigenerering.

Det metodologiska kapitlet följs av teorikapitlet där läsaren initialt bekantas med Goffmans resonemang om roller och identitet samt hur dessa kan härröras till en internetkontext. Det individuella perspektivet glider sedan över i en vidare kontext om individens roll i ett större sammanhang, nätverket. Här tas främst teoretiker som Manuel Castells och Barry Wellman upp.

Den avslutande del där resultatet presenteras är i sin tur uppdelad i två delar med utgångspunkt i teorin. Liksom i teorikapitlet utgår jag från individens perspektiv och dess syn på roller för att arbeta mig utåt till den större kontexten av bloggande bibliotekarier i samverkan, det vill säga nätverket. Följt av resultatet kommer ett kapitel kallat "Avslutande diskussion". I detta kapitel förs resonemang där frågeställningarna återigen presenteras och besvaras utifrån vad som kommit fram i resultatet. Slutligen ges med hänsyn till vad som

framkommit i studien och de insikter som vunnits om individuella bibliotekariers bloggande ytterligare förslag på områden att forska i.

2 METOD

I det här kapitlet presenteras den metodologiska ansats som ligger till grund för uppsatsen. Kapitlets syfte är att introducera läsaren för metod som kan användas vid forskning för att förstå ett fenomen på internet samt att ge en metodologisk bakgrund till intervjuerna. Sista delen av kapitlet presenterar även mer praktiskt hur det material som samlats in från just informanterna i denna studie bearbetats.

2.1 Övergripande metodologiska ansatser

Inom forskning av ett internetfenomen avgörs metodvalet liksom i all annan forskning av vad det är som ska studeras och vad frågeställningen är. Metoden färgas också av vad forskaren har för syn på kunskap samt ämnestillhörighet (Sveningsson et al. 2003, s. 57). Men som tidigare tagits upp är studier av miljöer på internet en relativt ny företeelse vilket innebär att inga specifika metoder för kvalitativa studier på internet ännu har utvecklats (Sveningsson et al. 2003, s. 13).

Ett flertal forskare som studerar internet, dess betydelse för människor samt interaktionen mellan dem använder sig dock av en explorativ-induktiv metodologisk ansats med rötter i grounded theory (Guvå & Hylander 2003, s. 13). Denna ansats ligger till grund även för denna uppsats. I *Creating a Sense of Community* tar Malin Sveningsson avstamp från en induktiv utgångspunkt i sin avhandling om social interaktion på en webchat. En induktiv ansats, menar hon, utgår från mönster, teman och kategorier som framträder ur den insamlade datan. Under framväxten av mönstren eller kategorierna kan man enligt den induktiva ansatsen under arbetets gång plocka upp teorier som mönstren stämmer överens med. Likaså kan en hypotes utkristallisera sig längs arbetets gång (Sveningsson 2001, s. 45). Att arbeta induktivt, innebär alltså att utifrån de studerade fallen försöka se samband. Detta har den induktiva ansatsen gemensamt med grounded theory där empirin styr vilka kategorier som uppstår och som i sin tur är teorigenererande (Guvå & Hylander 2003, s. 5). Således är även grounded theory en metodologisk influens och närvarande i den här uppsatsen. Däremot används inte i denna uppsats grounded theory som metod rakt av då den innehåller ett flertal steg och scheman som uppmanas följas strikt och regelmässigt i analysen av datan. Denna studie gör inte heller anspråk på att skapa nya teoretiska förklaringsmodeller som även det är viktigt inom grounded theory (Guvå & Hylander 2003, s. 6). Dock är grounded theory av betydelse i och med dess influenser och resonemang om uppkomsten av kategorier.

Då det handlar om att upptäcka och utforska nya saker i ett nytt forskningsfält kan min studie också sägas vara explorativ. En explorativ ansats innebär, i likhet med den induktiva, att kategorier växer fram med hjälp av insamlad data, under forskningens gång. Men en explorativ ansats innebär också att man så förutsättningslöst det går närmar sig en del av ett fenomen för att vinna kunskap om vad det är som egentligen pågår (Sveningsson et al. 2003 s. 64).

I *Att fånga nätet: Kvalitativa metoder för internetforskning* beskrivs just den explorativa-induktiva ansatsen som en passande metod för studier av ett utforskat internetfenomen (Sveningsson et al. 2003, s. 192). Liksom i *Creating a Sense of Community* utgår jag från en position där jag så förutsättningslöst som möjligt går in i frågan, utan några på förhand uppställda teorier.

För att kunna skapa en bred och nyanserad bild av bloggen samt bibliotekariers användande av densamma, har fem kvalitativa intervjuer valts som metod för insamling av data. Intervjun är här ett medel för att kunna urskilja återkommande spår hos informanterna och för att utefter det kunna plocka upp passande teorier att analysera utifrån (Sveningsson 2001, s. 49). Intervjuerna ska ge insikt i varför den valda gruppen bloggar, samt hur de betraktar den i relation till sig själva, varandra och sitt yrke.

2.2 Den kvalitativa intervjun

Intervjuer har som syfte att skaffa information från de som intervjuas om hur de reflekterar och resonerar kring ett fenomen (Sveningsson et al. 2003, s. 82), i detta fall bloggen. Det som söks är kunskap om hur intervjupersonens värld ser ut och hur denna upplevs av intervjupersonen (ibid.).

Förståelse är därför centralt. Forskaren Karin Widerberg menar att hon främst söker förståelse, inte ”fakta” genom sina kvalitativa undersökningar (2002, s. 66). Därför pekar intervjuerna inte bara på fakta om bloggen, utan skapar även möjlighet att se mönster och de sammanhang bloggandet skapar, eller upplevs skapa. Dessutom ska intervjuerna bidra till förståelse för varför bibliotekarier tilltalas av bloggande.

Men det är inte enbart förståelse för informanternas berättelse som är av betydelse för intervjun, även forskarens förförståelse är viktig (Sveningsson 2001, s.15). För den explorativt-induktiva studien är det angeläget att forskaren närmar sig fenomenet så förutsättningslöst som möjligt, utan förutfattade meningar. Därför ställs, som nämnts tidigare, inte från början några teorier upp som ska testas, utan det är intervjuerna som utgör det empiriska och teorigererande fundamentet i uppsatsen.

För att kunna närma mig bloggen, samt informanterna, så förutsättningslöst som möjligt har semi-strukturerade intervjuer valts. I den semi-strukturerade, eller halv-strukturerade, intervjun följs inte slaviskt ett frågeformulär som i den strukturerade intervjun, något som gör att forskaren kan förhålla sig öppen till informanternas egna formuleringar av sina erfarenheter (Sveningsson et al. 2003, s. 84).

2.3 Speciella överväganden vad gäller internetfenomen

Vid undersökande av ett fenomen på internet kan speciella betänkanden krävas vid val av intervjun som metod. En punkt att fundera kring har varit intervjuernas utförande. Eftersom alla informanter utom en påträffades via sin blogg var det exempelvis inte en självklarhet att intervjun skulle utföras öga-mot-öga, som varit det vanligaste sättet att utföra intervjuer på innan internets inträde.

Paccagnella (1997) skriver i *Getting the Seats of Your Pants Dirty: Strategies for Ethnographic Research on Virtual Communities* att man aldrig utan reflektion ska skaffa data för en intervju online om man också söker information om informantens liv offline. Detta grundar sig i den stora risken att identiteter online inte är de som de utger sig för att vara. Jensen menar dock att en fördel med att ändå göra intervjuer online är att informanterna genom sitt bloggskrivande är vana vid att uttrycka sig i skrift (2004, s. 29). Trots detta faktum valdes intervjuer öga-mot-öga eftersom studien även strävar efter att fånga in bloggans betydelse för informantens privata och yrkesmässiga liv, det vill säga offline. Frågan om urval försvårades i den här studien av att det är ett så flyktigt medium som bloggen jag försöker

ringa in; den som bloggar idag gör det kanske inte i morgon (Sveningsson et al. 2003, s. 215). Följaktligen har jag funnit flera bloggar som vid första anblicken verkade vara intressanta men som sedan visade sig vara övergivna och inaktiva.

2.4 Arbetet med resultat och analys

Ovan framgår att det är fem kvalitativa intervjuer som utgör den empiriska delen av uppsatsen. Följande stycken behandlar hur arbetet med resultat och analys i denna studie mer praktiskt gått till. Ett bekymmer med kvalitativ metod är att det kan vara svårt att kontrollera resultaten, då ett upprepande av undersökningen kan ge helt andra resultat (Andersen & Gamdrup 1994, s. 71). Genom att tydligt förklara hur analysförloppet gått till kan en sådan eventuell osäkerhet avväjas. Det är därför jag genom hela uppsatsen återkommer till hur arbetet med uppsatsen gått till och hur den vuxit fram. Nu fördjupas därför närmare vilka överväganden som gjorts i samband med just denna uppsats och hur bearbetningen av informanternas berättelser gått till väga.

Transkribering av intervjuerna

Vid intervjuerna användes diktafon, förutom i ett fall där jag på grund av brist på tillgång till diktafon antecknade. För att kunna jämföra och urskilja mönster i informanternas berättelser transkriberades sedan intervjuerna. Maj-Britt Johansson Lindfors nämner i *Att utveckla kunskap. Om metodologiska och andra vägval vid samhällsvetenskaplig kunskapsbildning* (1993) att ett speciellt problem att ta hänsyn till vid datautskriften är avgörandet om huruvida detta ska ske ordagrant eller inte (s. 146). Jag valde i denna studie att transkribera ord för ord med tanke på att antalet informanter inte uppgick till större antal än fem.

Trots ordagrann transkribering ska försiktighet iaktas för att inte riskera studiens reliabilitet och validitet. Det är lätt att tolkningsmässiga förskjutningar i talspråket uppstår, eftersom transkribering aldrig kan återge språkets alla nyanser (Sveningsson 2001, s. 52). Stor försiktighet har dock vidtagits vid transkriberingen för att inte riskera att förlora betydelsen i informanternas berättelser. Jag har bland annat varit noga med att transkribering har utförts så nära intervjutillfället som möjligt.

Skapande av tema och kategorier

Efter att ha transkriberat intervjuerna betraktade jag texten för att se vad som framkommit. Sveningsson et. al. menar att då intervjupersonens inflytande över sina intervjuvar under intervjun i den explorativt-induktiva metoden är stor så måste forskaren ”hitta något annat sätt att bringa struktur i materialet” än på förhand uttänkta mallar (Sveningsson et al. 2003, s. 84).

I den explorativt-induktiva ansatsen går det inte att arbeta linjärt från början till slut med en uppsats. Detta betyder att samtidigt som arbetet med mönster och kategorier ägde rum, pågick också arbetet med teoriutvecklingen. Utifrån de kategorier som jag såg med utgångspunkt i informanternas berättelser växte således teorikapitlet fram parallellt.

Ur de transkriberade texterna utkristalliserade sig ett antal kategorier utifrån ofta förekommande mönster i informanternas berättelser. Informanternas berättelser styckades sedan upp och lades under dessa kategorier. Dessa kategorier benämnde jag exempelvis drivkrafter, nätverk, identitet, dagboken och gränser. Givetvis grundar sig dessa delvis i mina frågeställningar samt intervjumallen, men då föresatsen under intervjun, som tidigare nämnts, varit att låta informanterna få berätta utan hård styrning av frågor dök även nya dimensioner

jag förut inte tänkt på upp. Betydelsen av ”dagboken” i förhållande till bloggen är ett exempel på detta.

Exempel på hur mönster hos informanterna placerades in i kategorier:

1. Mönster hos informanterna:
Uttryck och självförverkligande

2. Inplacering i kategori:
Drivkrafter

3. Exempel ur datan:
”Jag vill fylla mitt liv med mer än...arbet...nu har ju i och för sig jag en dotter och en tjej, nu har jag ju ett väldigt värdefullt liv, men...det handlar om självförverkligande, kan man säga...”

Analys av data och presentation av resultat

Sveningsson et al. poängterar att semi-strukturerade intervjuer kan vara svåra att ställa samman. Olika informanter väljer att berätta olika mycket om delvis skilda teman vilket gör att det blir svårt att jämföra resultat ibland (2003, s. 85). Arbetet kan också bli mycket tidskrävande, vilket kan intygas vara fallet med den här uppsatsen.

Svårigheterna med att generalisera resultaten som Sveningsson et al. nämner är typiska för en kvalitativ studie som denna. Istället försöker man därför begripliggöra delar av människors verklighet. En analys styrks därför av det insamlade materialet, och i de fall det handlar om intervjuer görs detta med hjälp av utdrag eller citat i den löpande texten (2003, s. 68). Så är även fallet i den här studien.

De kategorier som i arbetskedet fungerade som organiserande principer för intervjuerna kom sedan att delas upp och namnges i rubriker. Till grund för rubrikerna ligger alltså kategorierna och således är huvudrubrikerna i redovisningskapitlet, ”Upptäckten av bloggen”, ”Identitetsskapande” och ”Nätverkande” frukten av det tidigare arbetet med kategorierna.

3 TEORI

3.1 Att skapa identitet på bloggen

Mycket av aktiviteten på internet handlar om att uttrycka sig själv eller skapa information om det egna jaget eller sina intressen. De möjligheter och problem som uppstår med hur människor presenterar sig själva på internet, i förhållande till livet utanför nätet, ger därför upphov till frågor om vad identitet egentligen är (Sveningsson et al. 2003, s. 28). För att kunna svara på varför bibliotekarier och bloggar och under vilken identitet måste man fånga in begreppet identitet. Vad innebär det att vara "sig själv" på en blogg eller att spela en roll (ibid.), exempelvis bibliotekarie-rollen?

Stuart Hall beskriver i "Questions of identity" hur identifikation kan skapas:

"identification is constructed on the back of a recognition of some common origin or shared characteristics with another person or group, or with an ideal, and with the natural closure of solidarity and allegiance established on this foundation."
(Hall 1996, s. 2)

Till detta skapande av identifikation knyter Hall det som han anser utmärka identitet. Identitet menar han, är alltid komplex och fragmenterad. Den är multipel samt konstruerad genom gränsöverskridande positioner och den befinner sig alltid i ett skede av förändring. Halls utgångspunkt är alltså hur individen skapar sig själv genom att representera sig själv på olika sätt, han använder uttrycket "the narrativization of the self" för att beskriva detta (Hall 1996, s. 4). Ett sådant berättande kan göras med hjälp av en blogg.

3.1.1 Framträdande roller och uttryck

Erving Goffman beskriver i *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik* (1998) hur en individ skapar identitet i förhållande till sig själv och i förhållande till andra. Hans resonemang grundar sig i begrepp som roller, fasader, kollektiva fasader och rekvisita och är från början tänkta att analysera interaktion mellan individer som möts öga mot öga. Att applicera Goffmans teorier på bloggande individer som interagerar via informations- och kommunikationsteknologin är dock inget hinder.

Goffman menar att våra dagliga liv där vi ständigt konfronteras, kommunicerar och interagerar med andra också *framträder* inför varandra. Med detta menar han att all den aktivitet som individen vid ett givet tillfälle utför har som syfte att påverka någon av de andra deltagarna i informationsutbytet. Detta på förhand fastställda handlingsmönster som rullas upp under ett framträdands kallar Goffman för *roll*. När individen väljer att spela samma roll inför samma publik vid olika tillfällen är det sannolikt, menar Goffman, att ett socialt samband mellan deltagarna skapas. Individen ikläder sig då också en *social roll*. Denna sociala roll kan innehålla flera olika uppsättningar av roller som kan visas upp vid olika tillfällen inför en publik av likartat slag eller en publik som består av samma personer (Goffman 1988, s. 23).

Att uttrycka sig själv och skapa identitet kan för en individ ske genom två olika sätt, menar Goffman. Genom att *sända ut* och genom att *överföra*. Med att *sända ut* menas att individen använder sig av verbala symboler, eller ett substitut för dessa, på ett sådant sätt att de

uttrycker den information som hon/han lärt sig är knuten till dessa symboler. I ett samtal mellan två personer som sitter mitt emot varandra i ett rum, består den här kommunikationen av tal (Goffman 1998, s. 12), medan den på en blogg består av den text bloggaren kommunicerar till läsarna. Att uttrycka sig själv genom att *överföra* däremot, handlar om att individen ger information om sig själv som den kanske inte tänkt. Det handlar om att en åskådare kan läsa saker om individen mellan raderna, som den inte hade för avsikt att förmedla (ibid.).

3.1.2 Fasader och inramning

Jag har använt Goffmans term "framträdande" för att härröra till aktiviteten som en bloggare spelar upp under en period av regelbunden närvaro inför en viss grupp människor. Här tillkommer nu även begreppet *fasad*. Fasaden betecknar den del av individens framträdande som definierar situationen för de personer som tar del av framträdandet. En betydande del av fasaden är själva rekvisitan som omger framträdandet, den så kallade *inramningen* (Goffman 1998, s. 29). Inramningen kan i offline situationer handla om ett rum och föremålen i det medan det i online situationer kan handla om den grafiska utformningen av bloggen. Fasaden är alltså platsbunden och det kan vara så att individen inte kan börja spela sin roll förrän den har tagit sig till den för ändamålet passande platsen. Detta innebär också att individen avslutar sitt framträdande när den givna platsen lämnas (ibid.).

Om man använder inramning för att referera till platsen där interaktionen äger rum kan man kalla det *personlig fasad* när man refererar till den rekvisita som hör till individen själv. Detta är detaljer som förväntas höra samman med individen var den än befinner sig, det kan till exempel handla om kläder, ålder, kön, talmönster eller gester (Goffman 1998, s. 30). Förutom vad gäller talmönster är detta karakteristika som inte syns genom exempelvis en blogg. Hur en individ uttrycker sig blir därför en större del av den personliga fasaden på en blogg.

Goffman påpekar att en individs personliga fasad ibland kan uppfattas som om den motsäger sig själv. Som exempel på detta nämner han klasstillhörighet och förväntat beteende (Goffman 1998, s. 31). Till detta Goffmans resonemang kan dock tilläggas att det ibland då en individ anses bryta mot sin fasad istället kan handla om förutfattade meningar hos publiken. I *Att fånga nätet* tas just frågan angående förutfattade meningar hos betraktaren upp. Författarna menar att den brist på identitetsmarkörer, eller med Goffmans vokabulär personliga fasad, som nätet medför kan leda till ett förstärkande av föreställningar om olika typer av människor. Många av individerna på internet, på exempelvis en blogg, uppger ju nämligen inte sin riktiga identitet eller sitt riktiga namn. På så vis kan internet också begränsa möjligheter att uttrycka nyanser i en människas identitet i relation till hennes sociala tillhörighet (Sveningsson et al. 2003, s. 26). På internet ser vi nämligen inte allt personen är, alla olika roller hon har, hon reduceras till det hon valt att uppge, det hennes talmönster avslöjar.

När en individ väl tillskriver sig en etablerad social roll och presenterar den för en publik kan hon/han i många fall upptäcka att det redan finns en bestämd fasad upprättad för rollen. Oberoende av om individens inträde i rollen ursprungligen var att utföra den givna uppgiften eller att upprätthålla den fasad som motsvarar den, kan hon/han att känna sig tvungen att göra båda delarna (Goffman 1998, s. 31). Goffman menar alltså att fasaden ofta är ett val mellan redan etablerade roller och att det sällan skapas nya fasader. Detta går att koppla till bibliotekarieyrket där det hårddraget och en smula överdrivet kan sägas att bibliotekarier gärna ska bära knut och hyssja åt folk för att fylla ut sin roll. Hur informanterna i den här

studien iklär sig den kollektiva rollen av bibliotekarie eller informationsspecialist framkommer i resultatkapitlet.

3.1.3 Identitetens gränser

Det senaste stycket avslutades med Goffmans resonemang om att individer väljer mellan redan existerande roller. Fornäs et. al ställer dock frågan om huruvida det inte är så att nya gränser dras i och med internet (2002, s. 1) Som tidigare nämnts skapades Goffmans teorier utifrån interaktion mellan människor som sågs öga-mot-öga. Trots att de är tillämpbara på de bloggande bibliotekarierna uppstår ytterligare aspekter av identitet i och med att interaktion och informationsutbyte nu förflyttats till internet.

I samband med de intervjuer som ligger till grund för uppsatsen uppkom när intervjuvaren betraktades ett mönster mellan informanternas utsagor som handlade om gränser. Med avstamp i informanternas berättelser och för att komplettera Goffmans teorier med en internetkontext förs här därför en diskussion kring gränser och gränsland. Ett tema som även är av relevans för diskussionen av bloggar i nätverk då nätverkens gränser, som Jensen påpekar i sin magisteruppsats, varken är bestående eller hermetiskt slutna (2004, s. 51).

3.1.4 Hur ser gränserna ut?

Fornäs menar att i och med internet och dess ständiga utveckling så utmanas traditionella gränser. Olika internetmiljöer, och forskning om dem, menar Fornäs et al., bidrar till att överskrida och omarbete gränser för exempelvis identitet och gemenskap (Fornäs et al. 2002, s. 1). Men vad är då en gräns? Frans Oddner för i sin avhandling *Kafékultur, kommunikation och gränser* (2003) även han ett resonemang om gränser. Oddner menar att gränser ”i den bildliga meningen, står för *det* som skiljer något visst åt från något annat”. Detta betyder att en gräns kan separera exempelvis företeelser, historiska tidpunkter eller upplevelser från varandra och att den antingen hindrar något, eller betecknar hindret för något (s. 32).

Liksom Goffman tar Oddner avstamp i ett perspektiv som bygger på hur gränser uppstår mellan människor i kommunikation. Inspirerad av Johan Asplund menar Oddner att gränser uppstår i deltagares svar och gensvar på handlingar de utför i interaktion med varandra (2003, s. 11). Förståelse i samtal eller andra interaktioner (exempelvis en blogg) kan, menar Oddner, vila på just gränser. För genom att ge något en gräns kan förhållanden upprättas samtidigt som en person genom gränsen kan signalera vad något är eller vad det inte är (2003, s. 34ff). Just detta är fallet när vissa av informanterna talar om sin blogg, vilket visas i resultatkapitlet.

3.1.5 Gränsöverskridande

Med gränser följer även möjligheten till gränsöverskridande (Fornäs et al. 2002, s. 1). Oddner beskriver gränsöverskridandet på följande sätt:

”Något eller någon kan *befinna sig på* en gräns. Någon kan *bo* eller *vistas* på den. *Emot* gränsen ligger gränsområdet (eller landområdet) från vilket man -eller något- kan begiva sig *till, mot, över* eller *överskrida* densamma. (...) Om ett överskridande inträffar kan det leda till ett *utvidgande* av ett område; gränsen *flyttas* därmed in på området andra sidan gränsen” (Oddner 2003, s. 33).

En gräns behöver inte vara fysisk till sin natur för att kunna passeras, det räcker med en upplevd gräns för ett överskridande (Fornäs et al. s. 1). Oddner menar att människor i sin vardag ofta inte är medvetna om gränserna som råder mellan dem i ett umgänge eller en verksamhet men när gränser i samband med kommunikation väl erfars kan de upplevas såväl som hinder som möjligheter. Oftast, menar Oddner, blir människor dock varse att där existerar gränser först när mer extrema eller tillspetsade situationer uppstår (2003, s. 11).

Forskaren Gloria Anzaldúa visar hur upplevelser av gränser i förhållande till identitet kan uppstå i en viss situation, här i en extrem sådan. I *Borderlands/ La Frontera: The New Mestiza* tillämpar Anzaldúa ett resonemang om gränsöverskridande som utgår såväl från fysiska gränser som upplevda. Anzaldúa exemplifierar med människor som lever i gränslandet mellan USA och Mexiko och menar att det inte bara är det faktum att människorna här faktiskt lever i ett fysiskt gränsland som påverkar dem. Även det utanförskap boendesituationen medför gör att de blir medvetna om att de i sig själva kan vara gränsöverskridare i samhället de lever. De ofrivilligt upplevda gränserna bidrar därför till att de tvingas skapa sig ett gränsland där de passar in. Människor, menar Anzaldúa, ”som upplever olika verkligheter, kan tvingas att leva mittemellan dessa [min övers.]” (1987, s. 37). Vissa av informanterna i den här studien reflekterar just över identitet i förhållande till de gränser de erfår mellan online och offline verkligheter i förhållande till sitt bloggande.

Men gränsöverskridande behöver inte bara innefatta människor. Som tidigare nämnts bidrar internet till att gränser omvandlas och överskrids. Lievrouw och Livingstone menar i *The Handbook of New Media* (2006) att också bloggen är ett resultat av överskridande av gränser. De anser att ett gränsöverskridande gentemot bloggans föregångare, hemsidan, var förutsättningen för att bloggen skulle kunna anta den form den har idag (s. 5).

3.1.6 Gränsland

För att fånga in de nya identiteter och gemenskaper samt nya sätt för interaktion som internet bidrar till, kan man tala om ett digitalt gränsland (Fornäs, s 2). Det är i detta gränsland som rörelsen sker, processen där något nytt kan utvecklas, exempelvis en identitet som i Anzaldúas exempel ovan eller att en blogg antar dess nuvarande form.

Ofta när det talas om internets utveckling och olika internetmiljöer beskrivs nya fenomen som ett led framåt i utvecklingen. Bloggen har omnämnts i sådana linjära ordalag. För att komma ifrån en sådan linjär beskrivning av utveckling använder sig Fornäs et al. istället av termen ”gränsland” för att beteckna rörelse och dynamik (2002, s. 2). Genom användandet av denna term vill Fornäs et al. visa att dagens internetmiljöer utmanar ärvda gränser i en pågående och dynamisk process där ”yesterday’s open spaces become tomorrow’s limiting structures” (2002, s 2).

3.2 Gemenskaper på Internet- Communities och nätverk

I början av datorernas inträde i våra liv satt människor ensamma framför sin skärm. Datorn användes främst för att lösa uppgifter med eller att underlätta i arbetslivet. Idag är datorn ett redskap som kan knyta människor samman och som till stor del används av människor på sin fritid. Det byggande av identitet som beskrivits ovan hänger i hög grad ihop med denna utveckling. Med hjälp av en dator och en internetuppkoppling kan de identiteter en människa tillskriver sig lätt presenteras för andra i syfte att knyta nya kontakter.

Bloggen som en internetmiljö, där människor både kan kommunicera med och informera varandra, tillhör den teknologi som kallas "informations- och kommunikationsteknologin" (IKT). I *I Found it on the Internet* menar författaren att informations- och kommunikationsteknologin kan bidra till att skapa gemenskaper där normer och koder utvecklas, precis som i mänskliga gemenskaper offline (Harris 2005, 34). Detta är en utgångspunkt som här kommer att utvecklas.

Gemenskap är ett begrepp som återkommer när det gäller interaktion mellan människor på internet. I diskussionerna om den virtuella gemenskapen dyker ofta både termerna community och nätverk upp. Jag har i denna studie dock valt att placera in bloggen och informanterna i ett teoretiskt resonemang av nätverk, dels eftersom termen dyker upp hos informanterna själva, dels för att bloggen och den aktivitet informanterna utför när de bloggar, passar i de teoretiska resonemangen om nätverk.

Men eftersom det inte går att sätta sig in i teoribildningen om virtuella nätverk utan att stöta på termen community krävs en omväg via termen. Begreppen är ju som sagt tätt sammanbundna, trots att där finns nyansskillnader. Bryggan mellan dem är dock att de båda grundas i ett resonemang om gemenskap. Men medan community här bara i korthet introduceras kommer resonemang om gemenskap och nätverk att löpa genom hela kapitlet.

Community är en komplex term med en rad olika betydelser. Begreppsförvirringen tilltar dessutom med översättning från engelskan. Den svenska översättningen tenderar nämligen att förbise engelskans nyanser. Både "virtuellt nätverk" och "virtuell gemenskap" såväl som "samhälle" och "samfund" är dock svenska ord som kan ses som relaterade termer till engelskans "community" (Sveningsson et al. 2003, 18). Community är, som sagt, tätt knuten både till nätverk och gemenskap.

För många internetanvändare är community mest känt som en mötesplats på internet, exempelvis Lunarstorm eller Helgon, där man träffar andra likasinnade för exempelvis chat och dagboksskrivande. För internetforskare däremot har community även en vidare och mer komplex innebörd. När forskare diskuterar community handlar det främst om huruvida människor kan skapa "äkta" gemenskap med hjälp av internet. Dessutom frågar man sig hur denna känsla av samhörighet i så fall ser ut (Lövheim 2002, s. 151). Dessa frågor ligger även delvis till grund för diskussioner om nätverkande. Därmed går vi vidare in i begreppet nätverkande, definitionen av det samt några punkter som skiljer det från resonemangen om community.

3.2.1 Sociala nätverk och gemenskaper innan Internet

Barry Wellman poängterar att gemenskaper alltid har funnits och att nätverk, samt diskussioner om dem, existerade redan innan internet tog form. Dock var ramarna för

nätverken då annorlunda. Wellman menar att de nätverk som styrde villkoren för människor innan internet, grundades i begränsningar kopplade till plats och grupp samt att människors kommunikation i dessa samhällen byggde på att människor besökte varandra och sågs öga-mot-öga (Wellman 2001a, s. 232).

I ett litet samhälle, menar Wellman, kände alla till varandra och nya individer som dök upp var lätta att identifiera. I denna gemenskap fanns bara ett nätverk, och det var på gott och ont svårt att bryta sig ur (Wellman 2001a, s. 232). I ett nätverk som detta byggdes gemenskap med andra ord på rumslig närhet. Just denna rumsliga närhet har blivit en stötesten när gemenskapsbyggande på internet diskuteras. Krävs det att människor möts öga-mot-öga för att gemenskap ska kunna skapas?

I de tidiga samhällena krävdes alltså att individer sågs för att kommunikation och informationsutbyte skulle vara möjligt, gemenskap kunde inte utvecklas om denna kontakt inte ägde rum. I dag däremot är närkontakt inget krav för kommunikation. Wellman menar att således är dagens gemenskap istället definierad "socially and not spatially" (2001a, s. 232f). Människor kan alltså inte längre enbart identifieras utifrån tillhörighet till en enskild grupp, att byta från ett nätverk till ett annat är ju möjligt bara genom att koppla upp sig på internet.

Manuel Castells kopplar ihop begreppet community med just detta dåtidens krav på platsbundenhet för gemenskap. Begreppet community antyder, menar han, att individer delar en gemensam samhällstradition och ett gemensamt platsbundet samhälle (Castells 2002, s. 135). För att människor ska kunna utveckla gemenskap över internet är en sådan platsbundenhet inte nödvändig, menar Castells som föredrar termen nätverk framför community. Det är i detta resonemang om att community även idag leder tankegångarna till en delad samhällsorganisation med rumsliga gränser som krav för gemenskap, som jag väljer att inplacera bloggen och dess utövare i en kontext av nätverkande.

3.2.2 Virtuella nätverk och virtuell gemenskap

Termen nätverk innebär att människor kopplas samman, men också att teknik kan vara sammankopplad (Lövheim 2002, s. 145). Nätverk är med andra ord inget enkelt begrepp, speciellt inte i relation till en datoriserad miljö där nätverk kan ha många olika betydelser.

Lievrouw och Livingstone ger en beskrivning av nätverk som kan tillämpas på bloggar och deras organisering:

"(...) the term 'network' denotes a broad, multiplex interconnection in which many points or 'nodes' (persons, groups, machines, collections of information, organizations) are embedded.
(Lievrouw & Livingstone 2006, s. 24)

Utifrån detta kan den enskilda bloggen betraktas som en nod i ett mer övergripande nätverk av bloggar. Men då bloggarna i nätverket är knutna till varandra just genom de komplexa förbindelser som Livingstone nämner ovan går det inte att tala om ett enkelt nätverk av bloggar. För att beteckna den samling bloggar som vuxit fram under 2000-talets första hälft, har man dock kommit att använda den övergripande benämningen bloggofär (<http://sv.wikipedia.org/wiki/Blloggof%C3%A4r>) [060916]. Och i denna så kallade bloggofären finns många typer av bloggar. Jensen kallar de sammanslagningar av bloggar med gemensamma intresseområden för "klungor" och menar med detta att vissa noder i nätverket avgränsar sig, utan att för den skull bli hermetiskt tillslutna. De länkar som

bloggarna innehåller, menar Jensen fortsättningsvis, kan fungera som markörer för vilken klunga bloggen tillhör (2004, s. 51f).

Wellman har gett en definition av nätverket som fokuserar mer på individen i en internetmiljö och som är applicerbar på banden mellan de bloggande individerna: ”Gemenskaper är nätverk av mellanpersonliga band som tillhandahåller umgänge, stöd, information, känsla av tillhörighet och social identitet” (Wellman 2001a, s. 228). Denna definition tar mer fasta på den sociala aspekten av nätverkandet, med andra ord relationerna och det de innebär för de som bloggar.

Som i det här fallet, samverkar ofta en mer teknisk definition av nätverk med den definition som är mer fokuserad på de sociala relationerna mellan användarna. Wellman sammanfattar det hela genom att säga att datanätverk länkar människor så att sociala nätverk uppstår. I detta sociala nätverkande, menar han, tar människor dessutom ofta med sig sin verklighet från offline när de interagerar med andra på internet (Wellman 2001b, s. 2031). I den här uppsatsen kommer hädanefter inte främst den tekniska aspekten av nätverkande avses, utan nätverket betraktas mer ur en kontext av social organisering, som ett redskap för att studera de som brukar tekniken.

3.2.3 Att skapa gemenskap i sociala nätverk

I början av detta kapitel nämndes diskussioner om ”äktheten” i gemenskaper online som uppkommit i och med internet och dess inverkan på vardagslivet. Wellman menar att även om gemenskapen på internet idag är spridd över tid och rum, tidsbegränsad och förmedlad genom ett kommunikationsmedium så är den lika äkta som den i de tidiga samhällena och en offline verklighet. Även nätverkande på en blogg kan med Wellmans synsätt alltså fungera som stöd för gemenskap och sociala sammanhang (2001b, s. 2032).

Shelley Correll visar i ”The ethnography of an electronic bar” exempel på hur relationer mellan människor i ett elektroniskt nätverk kan skapas och upprätthållas. Eftersom länken mellan människorna i den studerade elektroniska baren inte är vad Wellman uttrycker som ”spatially”, måste alltså känslan av gemenskap bygga på andra faktorer (Correll 1995, s. 289). Correll visar att när inte den geografiska kontexten finns måste något annat plocka fram känslan av något som liknar ett avgränsat sammanhang. I den elektroniska baren blir det för deltagarna utbytet av information som fyller geografins plats. De meddelanden, och sättet de är utformade på, språket och innehållet, bidrar till att skapa en känsla av gemenskap och att upprätthålla den. Genom kontinuerligt informationsutbyte skapas alltså en gemensam värld och en förståelse för hur man ska bete sig i den för att den ska bestå (Correll 1995, s. 286). I resultatdelen kommer jag att ge exempel på hur liknande gemenskap skapas i bloggofären.

Anandra Mitra ger ett annat exempel på hur skapandet av nätverk mellan människor som aldrig mötts offline kan fungera (Mitra 2000 s. 676). Hennes studie beskriver hur indier i exil skapar en känsla av gemenskap med varandra och en bild av sitt forna hemland via internet. Utifrån sitt exempel vill Mitra visa att nätverkande på internet inte behöver vara mindre ”verkliga” än de utanför, och att nätverket byggs på liknande sätt både online och offline. I sitt resonemang intar Mitra samma ståndpunkt som Benedict Anderson presenterar i *Imagined communities; Reflections on the Origins and Spread of Nationalism* (1983): att det är *föreställningen* om gemenskap som är det viktiga för att bygga nätverk. Benedict Anderson beskriver hur samhällen och nationer kan byggas runt föreställningar om delade kulturella värden. Här handlar det om människor som kanske bor i skilda delar av ett land och aldrig har

mötts, men som ändå identifierar sig med varandra. Detta, menar Anderson, är ett tecken på hur individer kan konstruera samhörighet utan att mötas öga mot öga (1983, s. 10). Detta resonemang placerar Mitra i en internetkontext och menar att det alltså är föreställningen om en gemenskap som är det viktiga, antingen den virtuella eller geografiska (2000, s. 676).

3.2.4 Nätverkssamhälle och personaliserade nätverk

Sociologen Manuel Castells identifierar de ovan beskrivna gemenskaperna byggda på tid och rum samt förkroppsligade i lokala gemenskaper som primärrelationer. Idag, menar han, är inte längre primärrelationerna allena rådande, istället dominerar relationer som är förkroppsligade i olika sammanslutningar, exempelvis så som Correll visade med den elektroniska baren. Castells går till och med så långt som att hävda att nätverkande är själva grundbulten i "nätverkssamhället" vi nu lever i (Castells 2002, s. 139). I detta nätverkssamhälle pressas tid och rum samman, vår värld blir mindre och plats får, som vi har sett, en reducerad betydelse. I nätverkssamhället bildas nya identitetsformer och tillfällen ges att utveckla nya gemenskaper på nya sätt. (Dahlgren 2002, s. 32).

Både Castells och Wellman identifierar nätverkandets nya gemenskaper som gemenskaper med stort inslag av utrymme för individualism. Wellman kallar detta "personaliserade nätverk", som förkroppsligas i jagcentrerade nätverk (2001a, s. 228). Detta är nätverk som har gått från att bestå av människor i enskilda, avgränsade grupper till enskilda individer organiserade i olika nätverk. Castells tar avstamp i Wellmans personaliserade nätverk när han säger att internet skapar ett mönster av nätverkande individualism. Med detta menar Castells inte att internet bidrar till en samling isolerade människor, utan att individer med hjälp av olika internetmiljöer organiserar sig utefter åsikter, intressen, yrken och projekt (2002, s. 139). Individualismen på internet består alltså av vars och ens förmåga att hitta sin egen plats på internet, eller om den inte hittas, skapa en egen -en blogg exempelvis. På denna egenhändigt skapade plats kan man sedan publicera egen information och på så sätt själv vara upphov till ett nätverk (Castells, 2002, s. 65).

4 RESULTATREDOVISNING

4.1 Förhållande kring informanter och intervjusituation

Studien bygger på fem intervjuer gjorda i mars 2006. De personer som ställt upp har alla svensk utbildning i biblioteks- och informationsvetenskap och arbetar numera som bibliotekarier. De tillhandahåller också en blogg, eller flera, som är aktiv/a och som anger deras yrkesidentitet.

Ett kriterium för urvalet av informanterna har också varit att bloggen inte skapats på uppdrag av arbetsplatsen.

I alla fall utom ett fick jag kontakt med informanterna genom deras bloggar. Dessa bloggar återfanns i sin tur med hjälp av både bloggsökmotorn Bloggportalen.se [060305] samt sökmotorn Google. En blogg länkar även frekvent till andra bloggar, detta är ett faktum som utnyttjades för att finna lämpliga informanter. Den sista intervjun förmedlades via en bekant.

När en blogg hade återfunnits mailade jag den potentiella informanten. Från början mailades 7 olika bloggare. I åtanke när dessa kontaktades hade jag då att några inte skulle höra av sig tillbaka. Detta visade sig stämma: tre av de potentiella informanterna svarade inte. De fyra andra svarade dock snabbt och blev således några av de informanter jag kommit att använda. Problemet med en femte informant löste sig då en bekant nämnde att hon har kontakt med många som bloggar. En utav dem är bibliotekarie och samtyckte till att ställa upp.

Inför intervjusituationen eftersträvades en lugn miljö, dels därför att diktafon användes, dels för att informanten skulle kunna känna sig avslappnad. Av denna anledning ville jag undvika informanternas arbetsplatser eftersom miljön skulle kunna inverka på informantens svar. Men då jag inte alltid var bekant med städerna som intervjupersonen befann sig i valdes intervjuplats i samråd med denna. Alla samtalen ägde därför rum på kaféer och bibliotek, ofta i närheten av informantens arbetsplats. Alla intervjuerna varade mellan 45 minuter och upp till en timme.

4.1.1 Presentation och icke-presentation av informanter

Fornäs menar att i och med Internet och dess ständiga utveckling så utmanas traditionella gränser. Olika internetmiljöer, och forskning om dem, menar Fornäs et al, bidrar till att överskrida och omarbete gränser för bland annat forskningsmetoder (2002, s. 1). Vad gäller detta har i den här uppsatsen krävts att jag omarbetar gränsen för intervjupersonernas identitet för att säkra anonymitet. Den svenska bloggösfären är relativt liten och för att utesluta risken att avslöja de bloggande bibliotekariernas identiteter har jag valt att ge dem nya namn samt avlägsna deras ålder. Det kön informanten på grund av det tilldelade namnet kan associeras med stämmer inte heller nödvändigtvis med verkligheten. Jag har när jag omarbetat informanternas identitet därmed tagit fasta på vad Fornäs säger om att forskning om fenomen på internet kräver nya grepp.

Man skulle kunna ifrågasätta syftet med att anonymisera dessa personer då de alla har en blogg där de klart och tydligt redogör för omvärlden om sina förehavanden. Att blogga är dock något helt annat än en intervjusituation. I bloggandet kan man formulera och omformulera sig som (och när) man vill. I en intervjusituation är inte förhållandena desamma. Det är heller inte självklart att en bloggare vill vara offentlig med de innersta känslorna, som

ju ofta kommer fram i en intim intervjusituation, fastän hon/han har en blogg. Många av informanterna vittnar om att bloggen faktiskt kan fungera som ett filter mellan den egna personen och skriften på skärmen och att det därför inte alltid känns som om det är dem själva det handlar om.

De berättelser som informanterna delar med sig av anges i texten som citat. För att underlätta läsningen av dessa citat och för att inte förlora innebörden i dem är berättelserna redigerade till skriftspråk. Dock används kursivering när informanten betonar något särskilt mycket. Tanken med detta är att återskapa den stämning informanten förmedlade när intervjun gjordes.

Det skulle kunna vara av intresse för uppsatsen att nämna något om hur många av informanterna som bor i storstad respektive småstad, hur många som är män respektive kvinnor, men eftersom huvudsyftet för denna studie inte är att ta reda på vilka de bloggande bibliotekarierna är, utan att skapa förståelse för *varför* de skapar information med hjälp av bloggen har dessa uppgifter alltså modifierat för att säkra anonymiteten.

Av vikt att nämna är också att en del av bloggarna har namn som anspelar på informanternas yrkesmässiga identitet. Dessa fantasifulla namn vore roligt att få återge, men av naturliga skäl kan ju dessa namn inte nämnas här.

De fem informanterna:

Astrid- Har för nuvarande två bloggar. Läger ungefär en timme om dagen på skrivande av den egna bloggen.

Bodil- Har en blogg. Läger ungefär en timme om dagen på skrivande av den egna bloggen.

Cesar- Har en blogg. Läger ungefär en timme om dagen på skrivande av den egna bloggen.

Daniel- Har en blogg. Läger ca 1-4 timmar om dagen på bloggande. Då innefattar han även läsandet av andras bloggar för att hitta uppslag till skrivandet av sin egen blogg.

Ellen- Har för nuvarande två bloggar, då hon är i det skedet att hon håller på att skapa en ny blogg. Den gamla kommer sedan att lämnas inaktiv. Ellen publicerar ett inlägg i veckan men skriver inte all text på en gång utan ägnar ungefär en kvart varje dag på att formulera sitt inlägg.

4.2 Inledning till resultatredovisningen

Resultatredovisningen är indelad i tre huvudrubriker *Upptäckten av bloggen*, *Identitetsskapande* samt *Nätverkande* vilka alla bygger på de kategorier som bildades ur mönster i informanternas berättelser. Det inledande kapitlet presenterar hur bloggen blev en del av informanternas liv och vad det är de säger driver dem i sitt bloggande. Vikten av bloggen och dess betydelse för informanterna vad gäller syn på identitet och skapande av kontakt med andra bloggare presenteras i de följande rubrikerna *Identitetsskapande* respektive *Nätverkande*.

Som förut nämnts så har kategorier genererat den teoretiska ramen för uppsatsen. Det finns dock vissa återkommande ämnen som inte på samma sätt är teorigenererande och som därför

inte kan förankras teoretiskt på samma sätt. Detta är mer praktiska uppgifter om hur informanternas bloggande ser ut, exempelvis hur ofta eller hur länge de bloggar varje dag. Dessa uppgifter är dock av vikt eftersom de besvarar frågan om hur bibliotekariers bloggande ser ut.

4.3 Upptäckter av bloggen

I inledningsskedet av intervjuerna ställdes frågan till informanterna om hur de först kom i kontakt med bloggar och vad det var som fick dem att själva börja blogga.

Tre utav informanterna beskriver hur de i samband med sina arbeten först upptäckte bloggans existens. Astrid beskriver hur hon upptäckte bloggen i samband med ett jobbrelaterat problem:

Det började med att vi jobbade i ett projekt i biblioteket och behövde ett verktyg att jobba kring, och för att dokumentera... Då var det så att Paul [fingerat namn] var där, och han bloggade ju redan. Så då föreslog han att vi skulle testa... och köra blogg. [...] Det var den första kontakten jag hade, när jag postade för den här workshopen.
(Astrid)

För de andra två informanterna var det inte på arbetstid som de först kom i kontakt med bloggen, det var inte heller i samma utsträckning någon annan som visade dem bloggen. Ellen beskriver bloggen som något som bara ”fanns helt plötsligt” och nämner hur hon läst och hört om blogg i olika media. Daniel förklarar hur eget surfande gjorde honom uppmärksam på bloggen:

Det var liksom ingen som tipsade mig om det... Jag liksom hittade sådana webbsidor på nätet. Som tilltalade mig just för att det alltid var något nytt på dem. De var webbplatser, eller hemsidor, eller hur man ska kalla det, som hade nya saker för mig att utforska. Sedan såg man att ”jaha det verkar vara någon form det här”... som man kanske borde känna till.
(Daniel)

Att bloggen var något nytt ”som man kanske borde känna till” var också en utav anledningarna till att informanterna efter att ha uppmärksammat bloggen, tog steget vidare och skapade sin egen.

Ellen beskriver också hur ett nytt jobb blev anledningen till att hon startade sin egen blogg:

När jag fick mitt jobb, så var jag så himla full med tankar och intryck och idéer, du vet. Allt nytt, alla intryck... Hur det var att jobba... Jag behövde liksom kanalisera... och då startade jag min blogg.
(Ellen)

Här framkommer alltså att arbetsplatsen i tre fall av fem är anledningen till att informanterna kommit i kontakt med bloggen. Detta har senare lett till att informanterna själva på sin fritid börjat blogga. För Ellen som är en av de två som inte kommit i kontakt med bloggen via yrket är dock yrket en bidragande orsak till att hon bloggar, då den fungerar som en slags ventil. Sammanfattningsvis kan alltså konstateras att jobbsituationen spelar stor roll vad gäller

startandet av den egna bloggen. Endast en informant har genom surfande på sin fritid letat sig fram till bloggen.

Astrid nämner ofta ordet ”drivkraft” när hon pratar om sitt bloggande. Det framkommer ur alla informanternas berättelser att de hyser ett stort engagemang för sin blogg och att de är väldigt drivna i sitt bloggande. Vad är det då för drivkrafter dessa bibliotekarier talar om?

4.3.1 Drivkrafter

Jag tilltalas av att ha en egen plattform där jag kan uttrycka mig...till för många människor, men ändå rätt privat och hemligt. Att det är jag själv som kan styra gränserna för det... det tilltalas jag av.
(Ceasar)

I teorikapitlet togs Oddners resonemang om gränser upp. Ceasar beskriver ovan betydelsen av att kunna styra olika gränser. Detta är ett resonemang som kommer utvecklas vidare i uppsatsens kommande kapitel, men här får citatet fungera som en utgångspunkt och beskrivning av det som många bloggare beskriver driver dem i sitt bloggande. Det handlar både om den bloggande personen själv samt om hennes/hans omvärld.

Informanten tar i citatet utgångspunkt i sig själv när han beskriver bloggandet. Med hjälp av bloggen har han makt att formulera en agenda. Ändå kommer denna att läsas av många människor. Formulering av sin egen betydelse i relation till andra människor och en omvärld förekommer hos alla informanter. Det framgår att drivkraften med bloggen handlar både om informanterna själva samt kommunikationen med omvärlden.

Viljan till att blogga är tätt knuten till andra människors närvaro på nätet. Daniel förklarar att det handlar om ”[...] det där... att synas på nätet”. Det är ju en slags marknadsföringskanal, att visa att man håller koll på saker, att man kan sitt ämne och så där”. Ceasar beskriver att det även handlar om ”att man vill ha bekräftelse och se sina ord på pränt”. Han fortsätter:

Fortfarande gör jag det här för mig själv, det är ju en mix av total narcissism, totalt självbekräftelsebehov, vilja att andra ska tycka ”oh vad duktig du är, vad bra smak du har”. Dessutom vill jag fylla mitt liv med mer än... Det handlar om självförverkligande, kan man säga. Det är viktigt för mig att slipa på tankar, på nåt vis odla min eventuella talang. Man kan ju sitta och skriva och lägga i byråådan, men det är ju egentligen meningslöst, jag vill ju att det här ska nå ut.
(Ceasar)

Genom sitt uttryck hoppas informanterna alltså kunna skapa intryck på andra. I citatet ovan nämner informanten vikten av att ”nå ut”. Just att nå ut till andra anses av alla informanter vara en viktig ingrediens i bloggandet. Astrid menar att om det vore så att ingen läste hennes blogg över huvud taget så skulle hon kanske ”ha kvar det som ett eget arkiv för [s]in egen skull” men tillägger att ”Det blir roligare och mer motiverande om... det uppmärksammas. Att andra märker vad man gör. Det blir liksom en drivkraft på nåt vis.”

Men behovet att nå ut visar sig också ha ett värde för informanterna eftersom det gör dem delaktiga i omvärldens skeenden. Bloggen blir forumet där de själva kan tycka till om stort och smått, från dagspolitiska händelser till vad en viss person uttryckt för åsikt i en viss fråga. Bloggen ger alltså dessa bibliotekariers åsikter ett utrymme. Så beskriver också en informant sin blogg som sin ”personliga kultursida”.

Tillsammans med glädje över möjligheten att kunna kommentera omvärlden på en ”personliga kultursida” som blir läst, förmedlar informanterna även att mer ideologiska värderingar kan vara bidragande till bloggande.

Det är väldigt demokratiskt [att blogga], man kan ju se det lite såhär i folkbiblioteksandan. Liksom att alla, vemsomhelst, ju kan ha en weblog. Och det handlar om kommunikation mycket. Vilket också är något som bibliotek jobbar väldigt mycket med. Framför allt folkbibliotek då till exempel. Så det tror jag också kan attrahera. Det är liksom ett billigt och bra verktyg som gör att fler kan... kan klara de här grejerna.

(Astrid)

Att koppla bloggen till demokrati är något som samtliga informanterna gör. Informanterna anser att bloggen är ett demokratiskt uttrycksmedel och därför tilltalar bibliotekarier, speciellt dem som arbetar inom folkbibliotek. Detta eftersom, som Ceasar uttrycker det, ”Många ser... och jag också... biblioteken som ett forum för demokrati. Så det är ju vettigt och naturligt kanske att bibliotekarier bloggar mycket”.

Men det är inte enbart viljan att synas, nå ut och ventilera sin åsikt som är motorn till bloggande för informanterna. Vad gäller de drivkrafter som informanterna beskriver som är knutna enbart till den egna personen nämns längtan efter uttryck. Daniel säger att han egentligen är ”en ganska blyg person” och därför använder bloggen till att ”uttrycka sådant man inte uttrycker annars”. Ellen intar samma utgångsläge och menar att en av anledningarna till att hon bloggar är behovet av att sätta ord på sin ”strävan efter att vara duktig... prestationsångest... ensamhet”.

Skriften på bloggen blir alltså redskapet för att uttrycka dessa känslor. Men skriften fyller även en annan funktion. Den kan även vara ett uttryck för författarambitioner. Ellen menar att många bibliotekarier ”har lite författarambitioner, de gillar språket, att läsa och skriva och sådant”. Ceasar stämmer in på denna beskrivning. Han kallar sig själv ”en nörd som vill vara skribent”.

Att bloggen är ett enkelt och billigt verktyg som alla kan använda ses också av samtliga informanter som en anledning till att blogga. Ellen menar att om det inte bara vore att ”klicka på en ruta” för att skaffa sig en blogg skulle hon själv inte skaffat sig någon. Astrid tillägger apropå bloggans enkelhet att ”Du behöver inte ens en server liksom, du behöver ingenting. Tidigare var det ju mer tekniskt stort steg att skapa sig en hemsida”.

Vad gäller bloggans tekniska förutsättningar exempelvis jämfört med hemsidan anser informanterna att bloggen har fördelar. Just möjligheten att strukturera information anses av några av informanterna som viktigt.

[...] det attraherar att man kan sortera och kategorisera och ordna och fixa väldigt mycket med en weblog. Det är lite mer som ett content management system snarare än en webbsida. Du kan etikettera...det finns ju jättemånga möjligheter att strukturera upp informationen.

(Astrid)

Bodil förklarar att ”[b]ibliotekarier gillar att dela in, kategorisera och sätta etikett” och att det är därför de gillar att blogga. Således beskriver bibliotekarierna sina bloggar med uttryck som

”verktygslåda”, ”en kategoriserad och annoterad länksamling” eller ”en struktur”. Bodil säger att hennes blogg är som ett ”personligt arkiv” där hon förvarar saker sedan flera år tillbaka.

Astrid anser även att bloggans funktionen med länkar är det bästa med bloggen och det allra viktigaste i hennes blogg:

Det är det jag hittar på något vis som är det viktigaste. Inte liksom så mycket *vad* jag skriver, utan det jag hittar. Det är liksom det jag bjuder på, på något vis.
(Astrid)

Astrid väljer alltså att formulera sig med hjälp av bloggans länkar. Hon förklarar också att hon inte främst använder bloggen för något litterärt behov, eller för att uttrycka sig själv. Genom att säga detta utkristalliserar sig två olika hållningar bland de bloggande bibliotekarierna. De som anser att bloggen står i teknikens tjänst och de som använder bloggen som ett uttrycksmedel. Ofta kan en smula förakt skönjas mellan de båda lägren.

Sammanfattningsvis har det som driver dessa bibliotekarier i sitt bloggande sin grund i både en fascination att kunna nå ut samt det faktum att man därmed kan påverka sin omvärld. Men att blogga handlar också till stor del om att visa vem man är och vad man kan. Ceasar säger om bloggen att ”Det här är mitt...mitt lilla husdjur. Det här är min...ett projekt!” Lite senare tillägger han ”Det här är mitt liv. Det här är den *jag* vill vara, utanför jobbet”.

Med de orden går vi vidare in i det avsnitt som handlar om informanternas identitet och hur informanterna beskriver att de på sin fritid omskapar sig själva med hjälp av bloggen. Det är ett resonemang som i högre grad är förankrat i ett teoretiskt resonemang och som därför är kopplat till den tolkningsram som presenteras i teorikapitlet.

4.4 Identitetsskapande

I diskussionen med bibliotekarierna framkommer att de alla anser att bloggen medför olika identiteter och olika roller, vilket betraktas som positivt. Det verkar som att upptäckten av bloggen gjort informanterna medvetna om att det går att spela olika roller, och att man kan välja sig en roll. Detta kapitel handlar om dessa roller, samt hur de betraktar dem i förhållande till sitt yrke.

4.4.1 Bibliotekarien –identitet i gränsland

Hall menar att iscensättandet av identifikation har sin grund i delade karaktäristika med en annan person eller grupp (1996, s. 2). De informanter jag varit i kontakt med identifierar sig alla, mer eller mindre, med den yrkesroll de har, det vill säga bibliotekarierollen. De säger att det är känslan av tillhörighet till gruppen bibliotekarier de bygger en del av sin identitet på när de bloggar. Så här säger Ellen apropå hur hennes yrke påverkar hennes bloggande:

Jag tänker... på min identitet som bibliotekarie i relation till min blogg. Jag tänker att det ska handla om mitt jobb och så där. Dels... hur bloggen ser ut. Att jag gör referenser och såna grejer. Att det är ett korrekt språk. Men sen också, vad det handlar om. Att jag väljer att skriva om ungdomar och läsning och saker som att som kommer upp i mitt huvud på jobbet liksom...
(Ellen)

Den här informanten har gjort ett medvetet val att, om man använder Goffmans vokabulär, tydligt *sända ut* sin yrkesroll till läsarna av bloggen. Att sända ut menar Goffman är ett sätt för en individ att uttrycka sig själv för att skapa intryck (1998, s. 12). Informanten ovan strävar medvetet efter att bygga en identitet som kan kopplas till bibliotekarieyrket och att skapa intryck av att tillhöra just denna grupp. Detta förklarar hon, gör hon bland annat genom att explicit i själva texten på bloggen tala om sitt yrke. Goffman menar även att när en person sänder ut sker detta genom tal (ibid.), något som på bloggen motsvaras av text. Men informanten ovan går även utanför textens möjlighet till uttryck när hon förklarar hur hon sänder ut sin bibliotekarieroll. Hon tillskriver även bibliotekarierollen en noggrannhet vad gäller källor och är därför mån om att ange sådana i sin blogg. Angivandet av källor är ett mer subtilt sätt att visa att hon tillhör bibliotekariegruppen och kanske inte ett helt uppenbart grepp för alla läsare av hennes blogg. Informanten fångar alltså in både bloggans form och innehåll när hon beskriver hur hennes yrke påverkar hennes bloggande. Nästa informant nämner också vikten av källkritik när han beskriver hur yrkesrollen påverkar hans bloggande:

Att ha koll på källor det är något som bibliotekarier ska ha, tycker jag. Veta vad som finns där ute, veta vad som är bra för att kunna välja ut det som är ännu bättre. Och att gå till originalkällorna, vara källkritisk och bidra med många perspektiv på en fråga. Så det tror jag definitivt märks [att han är bibliotekarie]! Att vara liksom så där ordentlig i sitt bloggande och i sitt skrivande.
(Daniel)

Att noggrannhet i språk och hantering av källor är en egenskap informanterna tillskriver bibliotekarier framkommer tydligt. Alla informanterna ger uttryck för att vilja vara ”korrekta” (Bodil) i förhållande till källorna. Häri ingår att undvika faktafel, citera rätt och ange årtal. För som Bodil uttrycker det ”Ska det vara rätt, ska det vara rätt liksom!”

I citaten som presenterats ovan har ett informanterna berättat om egenskaper de anser följa med bibliotekarierollen. Det handlar bland annat om att vara källkritisk, bidra med många perspektiv och att ”vara liksom så där ordentlig”. Fler beskrivningar som dyker upp när informanterna talar om bibliotekarier som grupp är ”nytänkande”, och ”omvärldsbevakare” men även ”lite hämmade, lite inbundna” och ”torr[a] och prententiös[a]”. Goffman talar om att den roll en individ tillskriver sig ofta medför en bestämd fasad, vilket individen själv kan upptäcka när den träder in i rollen (1998, s. 31). De beskrivna karaktärsdragen ovan som informanterna tillskrev bibliotekarierollen vittnar om att informanterna uppfattat att det med bibliotekarierollen följer vissa föreställningar som hör till fasaden. Vissa av informanterna försöker på bloggen medvetet tillskriva sig själv den fasad de anser hänga ihop med rollen, medan andra informanter hellre tillskriver andra dessa (då ofta negativa) drag.

4.4.1.1 Exponerad yrkesroll och val av bloggans namn

Men det är inte bara genom att tillskriva sig den fasad man anser bibliotekarierollen medför som informanterna signalerar sin yrkesroll. Alla informanter exponerar även sin yrkesbeteckning i sin blogg, ofta på ett framträdande sätt.

Intervjuare: Du anger din yrkesbeteckning i din blogg? Varför?
Det handlar om en identitet. Jag definierar mig som bibliotekarie för folk när jag går på fest och sånt. Min identitet som akademiker, som humanist eller bibliotekarie... den påverkar allting jag tänker. Den är väldigt stor del av mig. Mer än jag är svensk, eller nånting annat, känner jag att jag är bibliotekarie.

(Ellen)

Bodil ger den här förklaringen på varför yrkesbeteckningen står på framträdande plats på hennes blogg:

För att... Ja, varför inte! Jag har inget behov av att göra mig anonym. Jag står för den jag är och det jag gör och jag tycker att det jag gör är bra. Då finns det ingen anledning och vara speciellt hemlig. Jag tror att jag har mitt för- och efternamn också. Sedan så tycker jag att jag utför ett bra jobb. Det är ett bra yrke, så att det är ingenting som man behöver sticka under stol med, snarare tvärtom.

(Bodil)

Hos de två informanterna ovan uttrycks en yrkesstolthet, som också kommer fram i några av de andra intervjusamtalen, och som är en utav anledningen till att informanterna lägger ut sin yrkesbeteckning på bloggen.

Cesar däremot skiljer sig från de övriga informanterna genom att inte koppla bloggen till sin roll som bibliotekarie i lika starka ordalag som de andra. Innehållet i hans blogg är inte heller genomsyrat av frågor aktuella inom yrket:

[bloggen har] inte någon koppling egentligen med min yrkesidentitet. Mer än att jag... nej, jag tror faktiskt inte det, skrev gjorde jag även innan jag blev bibliotekarie. Jag tycker det är kul att vara bibliotekarie, men det är inte så att det är något slags kall för mig, eller någon sorts gudagåva... Jag tycker mitt jobb är viktigt. Men det avspeglar sig nog inte i bloggen tror jag.

(Cesar)

Däremot har Cesar ovan valt ett namn till sin blogg som i högsta grad anknyter till vad han arbetar med. Detta är lite förvånande med tanke på att han inte anser att bloggen har någon egentlig koppling till bibliotekarierollen. Valet av namn motiverar han med att det är ett smeknamn som uppstått i kompisgänget han umgås i där han är den ende bibliotekarien, och att han tidigare använt namnet på en hemsida:

Ja, vad ska man kalla en blogg... ceasar.sanchez.se [utbytt namn], snark...vad är det? Men i och med att jag redan hade namnet på min hemsida, så bara registrerade jag det på bloggen också i brist på något annat. Jag försökte komma på något nytt, men jag körde på det... Men många bloggare har jag märkt, använder inte sitt eget namn. De har inte sin egen bild, de har inte sin egen... Alltså, man ser ingenstans vem de egentligen är. Vilket ju... är charmigt på ett sätt.

(Cesar)

Förutom denna informant har även två av de andra informanterna namngett sin blogg enligt något som anspelar på vad de arbetar med. Valet av namn på bloggen är alltså ytterligare ett sätt för informanterna att signalera sin yrkesroll. I namnet ligger makten att attrahera andra med liknande intressen vilket informanterna anser vara en betydelsefull funktion. Men samtidigt kan namnet också uttrycka vem man själv är och vad man har för avsikt med bloggen. En informant jämför namnvalet med indexeringen av en bok.

4.4.2 Privatperson i gränsland

En av föresatserna med studien är att skapa förståelse kring varför bibliotekarier i så hög grad tar sin yrkesroll med sig in i ett bloggande som sker utanför arbetstid. I kapitlet ovan har återgetts hur informanterna resonerar kring identitet och yrkesroll och hur den framträder på bloggen. Följande stycke riktar in sig på redovisning av hur informanterna beskriver sin identitet som privatperson i förhållande till bloggen, men också vad informanterna anser skiljer bibliotekarierollen och rollen som privatperson åt. Under samtalen kring dessa ämnen uttryckte alla informanter att de hade problem med att veta ”var gränsen går” (Ellen) för hur mycket de ska presentera av sig själva i sitt skrivande på bloggen. I kommande avsnitt används därför den teoretiska tolkningsramen som handlar om gränser och gränsland.

Att stänga dörren om arbetsplatsen på eftermiddagen, framkommer det, betyder för informanterna inte att de har lämnat bibliotekarierollen för dagen. Trots att de är enbart bibliotekarier på arbetet, klargör informanterna att ett lämnande av arbetet inte nödvändigtvis betyder att de bara är privatpersoner utanför arbetet. Ett steg utanför arbetet blir istället ett steg in i ett gränsland, där de är en mix av privatperson och bibliotekarie. Astrid uttrycker hur det privata och yrkesmässiga glider in i varandra på bloggen:

Alltså, den ena bloggen jag har... där skriver jag ju bara biblioteksgrejer, men det gör jag ju rent privat. Det är liksom... privata bibliotekssaker.
(Astrid)

Senare tillägger hon om en annan, mer personlig, blogg hon har:

Det är nog mer min yrkesidentitet, än mitt privata jag, som speglas i bloggen... Men, visst lyser det [privatpersonen] fram i urval jag gör, men jag är sällan speciellt personlig... Men till viss del är jag ju det. Det är ju väldigt svårt att skriva regelbundet utan att bli personlig. Det hör ju till på något vis. Hellre personlig än privat... om du förstår skillnaden.
(Astrid)

Informanten ovan har alltså löst frågan med grad av personlighet som ska visas i en blogg genom att skaffa sig två. I den ena behandlar hon, som nämnt i citatet, ”bara biblioteksgrejer” medan den andra, som beskrivs i citatet närmst ovan, tillåts vara mer privat, något hon ju dessutom anser ”hör [...] till” bloggandet. Men som synes är hon även i sin ”privata blogg” väldigt mycket sitt yrke. Astrid beskriver något som alla informanterna ger uttryck för, att ett visst mått av personlighet är viktigt att visa för att bloggen ska vara intressant, samtidigt som de inte alltid är helt säkra på var gränsen för detta går eller hur det bör uttryckas.

Bodil menar att hon väljer att lyfta fram enbart vissa aspekter av sin person på bloggen. Hon menar att vad hon än beskriver på sin blogg, om sig själv eller om andra, så gör hon det i ljuset av just den vinkel hon har valt att inrikta bloggen på. Detta, att det bara är en aspekt som lyfts fram av ens personlighet, är något som alla informanter visar medvetenhet om och utvecklar resonemang om. Så här säger Daniel när han diskuterar personlighet på sin ”biblioteksanknutna” blogg.

Jag skriver inte så mycket om privata saker, det gör jag inte...min familj eller så. Men det händer då och då... Men då är det oftast, jag vet inte, det är någon slags identitet, rollspel, också... [Tystnad] Det är *märkligt* men på nåt vis är det det. Alltså, att jag väljer att lyfta fram vissa saker som jag tycker att folk ska veta. På så sätt är det ju

ett rollspel lite grann... Men, det är snarare någon slags personlighet som kommer fram... än detaljer.
(Daniel)

Det inte bara på internet som människor lyfter fram eller undertrycket vissa aspekter av sin personlighet. Hur en individ väljer att presentera sig beror även på hur situationen runt om ser ut. Ibland förstärks vissa drag hos en individ på arbetsplatsen, medan andra är tydligare i hemmiljön. Alla informanter visar dock att bloggen är viktig för att olika sidor hos dem ska kunna frigöras. Goffman menar att den fasad en individ visar upp är bunden till den plats där fasaden brukas (1998, s. 29). För informanterna i studien visar det sig att bloggen är platsen där informanten kan börja spela sin roll. En roll som inte existerar i lika hög grad, eller inte alls, då informanten inte befinner sig på bloggen.

Daniel förklarar hur han på bloggen skapar en roll som inte kommer till uttryck utanför bloggen:

Jag försöker att separera, liksom mitt professionella jag, eller vad ska man säga... Det är tre stycken, det är ett privat jag, ett blogg-jag och sen ett professionellt jag... Ibland så går de isär de där, men inte särskilt ofta. [Skratt] Ett tredelat... jag.
(Daniel)

Här målar informanten upp inte bara ett privat jag och ett professionellt. Han sätter även ord på ett tredje, blogg-jaget, en hybrid mellan de andra två. Alla dessa tre olika jag placerar han dock i ett gränsland genom att förklara att det mellan dem inte existerar några fasta gränser.

4.4.3 Dagboken – Att försöka dra en gräns

Informanterna uttrycker alltså klart och tydligt att det är viktigt att vara personlig och visa vem man är i sin blogg, däremot ska man inte, som en informant uttryckte det, gå över gränsen och bli privat.

Oddner beskriver hur en gräns inte behöver vara fysisk för att kunna överträdas och hur någon innan överträdelsen vistas på gränsen (2003, s. 33). Oddner menar att individer inte alltid är medvetna om gränsen förrän den överskrids (2003, s. 11) men i fallet med mina informanter är de alla medvetna om att de, enligt egen utsago, hela tiden vistas på gränsen till att bli för utlämnande i sitt bloggande.

I sin strävan att försöka upprätthålla denna hårfina linje, och hålla de olika jagen isär, talar informanterna ofta istället om vad de *inte* är och vad de *inte* gör när de bloggar.

[...] jag aldrig har använt bloggen som en dagbok på något vis...och jag tycker inte att den...Jag ser inte bloggar och dagböcker som samma sak riktigt, utan det finns olika typer.

Dagboken som uttrycksform på internet dyker ofta oväntat upp i diskussionen om informanternas identitet i relation till deras blogg. Alla informanter är måna om att visa att deras blogg inte fungerar som en dagbok och att den inte har något gemensamt med deras blogg. Greppet att ange vad någonting *inte* är betecknar Oddner som en gränsdragande funktion. Genom att markera en gräns till något, menar Oddner, kan förhållanden upprättas och den som markerar gränsen signalerar genom att säga vad något *inte* är också vad det är (2003, s. 38). Här används den, av alla informanter, lågt ansedda dagboksformen, som

gränsdragare. Genom detta signalerar informanten då också att hennes egen aktivitet, det vill säga hennes bloggande, är lite bättre än den kontroversiella dagboken som ofta går över gränsen och blir för privat.

Daniel tar så stort avstånd från bloggans dagboksform att han även berättar att de bekantas bloggar som han läst, inte hade något att göra med den självutlämnande dagboksformen:

[...] Det var inte sådana bloggar som var som dagböcker, som skrev om sina privatliv på det viset. Nä, det kunde vara personer som hade starka åsikter om saker och ting.

Correll menar att det genom kontinuerligt informationsutbyte mellan individer kan skapas gemensamma referensramar och att det därmed kan uppstå en förståelse för hur man ska bete sig för att inte falla utanför ramen (1995, s. 286). Bland informanterna visar det sig att det kring dagboken finns en gemensam värdering, en delad förståelse, om värdet av dagboksskrivande. Till och med Ellen som har en egen dagbok talar bitvis nedsättande om dagboken, trots att hon har en egen dagbok på communityt Lunarstorm. Detta tyder på att hon, som Correll nämner, har internaliserat spelets regler då hon talar nedsättande om dagboken.

När Ellen beskriver sin egen dagbok säger hon att hon där tillåter att mer av personligheten sipprar ut. I sin blogg försöker hon dock vara mindre privat, något hon själv ger uttryck för att misslyckas med. Även i förhållande till den hemsida hon hade tidigare ger hon uttryck för misslyckande vad det gäller att censurera sig.

[...] den blev för personlig [hemsidan]. Där kände jag verkligen, att jag visste inte längre var gränsen var. Det var verkligen... Det sköna med bloggen är att den är anonym. Jag trivs väldigt bra med att den är anonym.

Det problem informanterna verkar se i förhållande till dagboken, och som de är väldigt måna om att själva inte vara, är självutlämnande. Ellen tycker själv att hon misslyckas med denna gränsdragning, men väljer då att gömma sig bakom anonymitet. Gränser för hur pass vardaglig man får vara finns det också regler för:

Och alltså jag har ju aldrig sett någon sådan [blogg], men om någon verkligen kunde beskriva hur jävligt mäktigt det var när de vaknade i morse och hade värk i tån och borstade tänderna... då skulle jag ju läsa.
(Ceasar)

Han fortsätter:

[...] jag är jätterädd för att skriva en gnälllogg. Det finns så jättemånga bloggar som gnäller.
(Ceasar)

Ceasar kallar alltså de dagboksliknande bloggar som träder över gränsen och blir för vardagliga och privata för "gnällbloggar". Han anser även att om en bloggare erfar att "oj, nu tycker jag någonting" och har ett redskap för att uttrycka det, så ska man låta bli. Annars passeras gränsen för vad som kan anses vara intressant. Men om man ändå gör det finns det, som en informant redan visat, anonymiteten att gömma sig bakom.

4.4.4 Anonymitet – Att träda över gränser

Alla informanter skriver, som tidigare nämnts, på sin blogg att de är. Fyra av dem gör även detta under eget namn, en har valt att inte göra det. Bland mina intervjufrågor fanns från början inga som behandlade anonymitet, men då detta är en explorativ-induktiv studie ligger det i metodens natur att kunna förhålla sig öppen till spår som dyker upp hos informanterna. I samtal med informanterna insåg jag betydelsen av möjligheten att kunna välja att dölja sin offlina identitet, varpå jag lät informanterna fritt formulera sig kring denna fråga. Den möjliga valsituationen vad gäller anonymitet visade sig vara något som alla informanterna tagit ett aktivt och överlagt beslut i.

Ellen som valt att vara anonym har tidigare beskrivit sin osäkerhet i att veta var gränsen går för att bli för personlig. Under ett annat tillfälle i intervjun ändrar hon sin berättelse om att hon i bloggen passerar gränsen för vad som hon själv anser är ”för privat”:

Intervjuare: Hur mycket tycker du då att du lägger av din personlighet eller ditt privata i bloggen?

Ellen: Det gör jag inte så mycket tycker jag. För jag har inte skrivit mitt namn någonstans. Och jag skriver inte namn på dem jag talar om heller.

(Ellen)

Här uppstår något nytt i förhållande till informantens berättelse om sin identitet på bloggen. Här träder anonymiteten in som barriär och eliminerar de risker som finns att bli privat i sitt bloggande.

Cesar berättar istället om hur undanhållandet av hans offlina identitet, och skapandet av en helt ny, är upprinnelsen till den blogg han har nu under eget namn:

[...] när jag började skriva min hemsida då var jag så jävla nervös. Då tänkte jag att vem vill läsa vad jag har skrivit, jag är ju bara sämst liksom, jag är ju värdelös. Jag skrev ju egentligen bara för mig själv och mina kompisar... och då var det lättare... Då skrev jag alltid i tredje person [...]. Det är lättare att skapa någon slags persona. Man skriver inte ”jag, jag, jag” [...]. Och då kunde jag frigöra skrivandet på något vis, personifiera min kreativitet.

(Cesar)

Att undanhålla sin verkliga identitet och skapa en ny under vars namn man är känd istället för sitt egna, kan vara ett sätt att utforska och uttrycka delar av sig själv (Turkle 1997, s. 15). Informanten ovan utforskar med hjälp av sin skapade identitet internet, men även sitt eget skrivande. I informantens fortsatta berättelse beskriver han hur han använder sitt skapade namn för att exempelvis uttrycka åsikter (”Alfons tycker si, Alfons tycker så...”) och betygsätta olika saker. Tillgång till anonymitet hjälper alltså den här informanten att komma över rädslan att vara för personlig, samtidigt som det är nyckeln till att våga överskrida en personlig begränsning och skriva över huvud taget. Cesar fortsätter:

Intervjuare: Men har du bytt det där i och med bloggen nu [att skriva i 3:e person]?

Cesar: Ja, nu skriver jag ”jag”. Precis. Det [att skriva i 3:e person] slutade jag med i och med att det blev blogg. Och nu när jag läser mina gamla texter känns det som... sådana här kåserier på namn och nytt sidan i DN ungefär. Det är så otroligt... liksom stoftigt att skriva i tredje person. [...] Men då, då var det ett jävligt bra knep just för

att, har man dåligt självförtroende och vill skriva så kan det faktiskt funka att man skapar en person.
(Ceasar)

I informantens berättelse ovan kan även skönjas en utveckling. Oddner menar att om ett gränsöverskridande inträffar kan det leda till ett utvidgande av ett område och ett förflyttande av gränsen ”in på området andra sidan gränsen” (2003 s. 33). Detta stämmer väl in på informanten som beskriver hur han när han började använda sin hemsida hyste en stor rädsla för att uttrycka sig, vilket bidrog till hans skapade identitet. Allteftersom han har bekantat sig med internet och sitt eget skrivande har han sedan flyttat gränsen för att slutligen träda in på området på andra sidan gränsen, det vill säga ange sitt eget namn. Oddner menar att gränser kan upplevas både som hinder och som möjligheter (2003 s. 11). Utifrån informantens berättelse har utvidgandet av gränsen fungerat som en möjlighet, vilket han ju påpekar genom att benämna personan som ett bra ”knep”.

4.5 Nätverkande

Nu när vi lärt känna informanterna, deras bloggvanor samt deras syn på den egna identiteten, placeras de individuella bibliotekarierna i ett större sammanhang av andra bloggare. Följande kapitel handlar om deras relationer till varandra både som yrkesverksamma samt som bloggare.

4.5.1 Nätverkande som social organisering

När man talar med informanterna använder de ofta ordet ”nätverkande” när de talar om vad det är de gör när de bloggar. Bodil förklarar att bloggen är ”ett perfekt sätt att nätverka”.

Daniel betecknar bloggandet som ”ett socialt sätt att surfa på nåt vis” och menar att det är en av anledningarna till att han bloggar. Detta synsätt stämmer överens med vad Wellman säger om att datanätverk kan länka människor så att sociala nätverk uppkommer (2001b, s. 2031). Den sociala aspekten som bloggandet medför är något som alla informanterna reflekterat över.

4.5.1.1 Nätverket bevarar och skapar kontakter

I samtal med informanterna visade det sig att de på sin fritid använder bloggen till olika nätverksbyggande funktioner. Det handlar å ena sidan om att både knyta kontakt med nya människor och om att hålla kontakt med de man redan känner, och å andra sidan om relationer av både yrkesmässiga och privata karaktär.

Astrid anser att just möjligheten till socialt nätverkande är det som skiljer bloggen från hemsidan. I teoriavsnittet knöts till nätverksteorier just den känsla av gemenskap som kan uppstå mellan deltagarna i nätverket. Wellman tillskriver nätverket vänskaps- och gemenskapsbyggande funktioner (2001b, s. 2031). Användandet av teorier om nätverkande är något som har utgångspunkt i informanternas berättelser där de alla betonar vikten av att både bevara befintliga relationer och att knyta kontakt med nya människor. För Ellen fungerar bloggen som en samlade punkt för hennes redan befintliga kompisnätverk:

[...] jag håller ju kontakten med folk som inte bor i samma stad som mig, genom att vi läser varandras blogg och kommenterar och så där

lite grann [...]. Det samlar mina vänner kring någonting. Speciellt de av mina vänner som inte bor i samma stad.

För Astrid å andra sidan har bloggen främst bidragit till att skapa nya kontakter med människor med liknande yrkesmässiga intressen:

Det handlar liksom om det här... att det är samma människor som är intresserade av just det här. Och där har jag ju fått kontakter. Det har mailats mycket... utomlands och inomlands. Där märker man ju att man får ju ganska snabbt personliga relationer. Brevvänner nästan [...]. Men det är inga jag träffar så, men det är ändå såna jag har kontakt med... mailledes.

Att man har liknande intressen, i det här fallet främst relaterade till bibliotekssfären, visar sig bland informanterna vara själva grundbulten i nätverkandet och något som skapar gemenskap mellan de bloggande individerna. Informanten ovan nämner att hon snabbt skapat sig personliga relationer med andra bibliotekarier som är nästan som brevvänner. Denna tillhörighet grundar sig både i den gemensamma aktiviteten samt att de bloggande individerna rör sig inom den del av nätverket som behandlar just det ämne de är intresserade av. Innan vi tar oss ta en närmre titt på den del av nätverket som med amerikanskt vokabulär brukar kallas "the biblioblogosphere" ska vi se hur bloggen ur en teknisk synvinkel är organiserad i en struktur av nätverk. Detta görs för att bättre förstå hur tekniken är underlag för det sociala nätverkandet.

4.5.1.2 Bloggens organisering i nätverk

I teoriavsnittet beskrevs hur nätverket har en sammankopplande funktion vad gäller människor, men även att tekniken är ihopkopplad. Att nätverkande kan kopplas till bloggen på olika sätt framkommer under intervjuerna. Dels kopplar informanterna bloggen och nätverkande till varandra ur en mer teknisk synvinkel av organiseringen av bloggar, dels som ett sätt för informanterna att knyta kontakter med varandra. Så här säger Daniel om bloggarnas organisering i form av nätverk:

Det var så jag började hitta dem... Jag hittade en, sedan en tidigare. Sedan såg jag att "jaha det verkar vara någon form det här". [...] det tilltalade mig också med en sån här vandring.

Intervjuare: Just att man går vidare...?

Daniel: Ja, exakt, precis. Jag menar länkarna... för att gå vidare till andra bloggar eller till annat material på nätet över huvud taget.

(Daniel)

Vad informanten ovan beskriver är alltså att han i början när han först hittade bloggen, upptäcker att den är, för att använda terminologin i teorikapitlet, en "nod" i ett nätverk som är mer övergripande, och att det var det som lockade honom i början. Genom att följa länkarna i den första blogg han funnit orienterar sig Daniel sig i nätverket, ut i bloggosfären.

Även Ceasar berättar hur han orienterar sig bland nätverkets noder. Han förklarar hur man som bloggare med hjälp av länkar kan vandra vidare till andras bloggar och hur det "blir som ett community det här". Med hjälp av termen community vill Ceasar beskriva en avgränsning inom bloggosfären, en plats dit man hittar genom att följa länkar som handlar om vissa saker.

Ulla Jensen kallar de olika grupperingar som uppstår inom bloggans nätverk för klungor. Klungor är, menar hon, avgränsade utan att vara hermetiskt tillslutna (2004 s. 51). Just detta visar Ceasars beskrivning ovan exempel på. Ceasar avgränsar bloggofären genom att ange att communityt kan fungera som en samlade plats för vissa bloggar, samtidigt som vägen dit inte på något sätt är tillsluten, utan öppen för alla som vill följa vissa länkar.

Intervjuerna visar alltså att informanterna identifierar olika slags grupperingar inom bloggofären och att det inte är ett enda allomfattande nätverk som det handlar om. Istället existerar det inom bloggofären olika nätverk som bygger på olika sorters bloggar. Dessa saknar verkliga gränser och kan lätt anta nya former. I informanternas berättelser tas, inte förvånande, biblioteksbloggarna upp, vilket kan fungera som exempel på en typ av blogg som tillhör den övergripande bloggofären, men ändå är specifika vad gäller exempelvis ämnen och utformning.

4.5.1.3 Bibliobloggofären – Bibliotekariens del av nätverket

Den mer tekniska organisering av bloggar som förklarats ovan utgör i sin tur grunden för den sociala organiseringen i nätverk. Den del av nätverket där bibliotekarier träffas och utbyter erfarenheter och intressen, kallas i USA för bibliobloggofären och beskrivs som ”the loose collective of librarian bloggers” (<http://freerangelibrarian.com/archives/071005/glossary.php>) [060802]. I samtal med mina informanter visar det sig att de också anser att det finns ett slags kollektiv av bloggande bibliotekarier vars bloggar de kallar ”biblioteksbloggar”.

Informanterna beskriver att de rör sig både i bibliobloggofären samt i det större nätverket av bloggar. Tron på att deras närvaro i egenskap av bloggande bibliotekarie på internet, är till nytta för yrket är något som informanterna delar. Viljan att förmedla det positiva med sin yrkesroll till dem utanför bibliobloggofären är något som driver dem i bloggandet. Astrid menar att bloggen är ett bra forum för henne att lära känna andra inom yrket samt att själv ”branscha eller visa fram bibliotekarier som early- adapters”. Med uttrycket ”early-adapters” menar hon att bibliotekarier är snabba på att tillskansa sig ny teknik och att förmedla den.

Teknik – en gemensamhetsbyggande faktor

Teknikintresset hos fyra av bibliotekarierna är stort och de anser att deras intresse för teknik är i linje med deras val av yrke. En informant meddelar dock att hon inte är det minsta intresserad av teknik. Hon bloggar enbart på grund av att ”vem som helst kan”.

För de teknikintresserade bibliotekarierna fungerade intresset dock som drivkraft när de i första skedet bekantade sig med bloggen. Astrid poängterar att anledningen till varför hon bloggar ”[...] inte är för att uttrycka mig. Inte så. Utan mer testa tekniken och dela med mig av det jag hittar”.

Så här säger Daniel som också beskriver sig som teknikintresserad:

Jag tyckte att bloggen var en intressant teknik. Just då var jag inne i det att jag ville lära mig mer om design och webbt Teknologi över huvud taget. Och det här [bloggarna] som jag hittade diskuterade väldigt mycket sådana frågor, samtidigt som de utforskade mediet [...].
(Daniel)

Daniel menar alltså att det var ett intresse, i det här fallet tekniken, som lockade honom att söka likasinnade på internet. Vad han hittade var bloggen, vilken nu kommit att bli en del av sättet han umgås med människor på.

Castells menar att dagens nätverkssamhälle inte längre bygger på primärrelationer, utan på relationer som grundas i olika sammanslutningar. Vidare menar Castells att detta umgänge visserligen skiljer sig från tidigare former av samvaro, men att det inte nödvändigtvis är underlägset de tidigare sätten att umgås på (2002, s. 134ff). Liksom Castells påpekar har formen för umgänge hos bibliotekarierna i studien förändrats och blivit mer virtuell. Genom bloggen får de utlopp för sina intressen och de umgås via bloggen med människor som delar dessa intressen. Men förutom att det tekniska underlaget i form av bloggen har förändrat umgängesformen, har även innehållet i umgänget ändrats. För ett flertal av informanterna har ju bloggandet inneburit att de yrkesmässiga frågorna blivit en del av samtalsämnen även på fritiden. Så beskriver exempelvis Astrid hur hon på fritiden tillsammans med en vän startade en blogg som inspiration för andra inom yrket:

Vi tyckte att *det här* [bloggande] är nånting alla bibliotek bara borde hålla på med hela tiden. Och då startade vi bloggen för att vara ett gott föredöme. Det är inte riktigt så jag menar men... Vi ville visa på, och tipsa, om andra biblioteksbloggar. Tipsa lite om vad bibliotek kan göra med webben. Det var mycket det som var drivkraften med den bloggen.
(Astrid)

Informanterna tycker således att bloggen är ett utmärkt verktyg för biblioteken och de använder sig här av bibliobloggsofären för att sprida denna åsikt. De är också så engagerade i frågan om bloggen att de är beredda att lägga ner sin fritid för att understryka detta.

För att sammanfatta det hela kan man alltså konstatera att många informanter tar upp det faktum att bloggen är ett nytt fenomen på internet som anledning till varför de bloggar. Detta intresse för teknik är något som de tätt kopplar samman med sin yrkesroll och som binder bloggande bibliotekarier i bibliobloggsofären samman. Här fungerar bloggen alltså inte bara som ett nytt sätt att umgås och nätverka på, den är också en av anledningarna.

Andra gemensamhetsbyggande faktorer i nätverket

I teorikapitlet gavs med hjälp av ett exempel på en elektronisk bar, prov på hur gemenskap, när den inte bygger på rumslig närhet, istället ersätts av något annat. För informanterna i min studie bygger känslan av gemenskap, som visat ovan, just på delade intressen. En av informanterna har tidigare uttryckt sin vänskap med andra i nätverket som att vara "nästan brevvän". Att vara "nästan brevvän" kräver dock ett kontinuerligt informationsutbyte mellan de två parterna. Här träder med andra ord också en tidsaspekt in. Förutom ett gemensamt intresse, framgår i samtalen med informanterna att det är kontinuitet över tid som bidrar till att man lär känna andra bloggare. Många lägger mycket tid på att läsa andras bloggar och följer dem även över en längre tid.

Kontinuiteten bidrar alltså också till att bygga upp en relation till en annan bloggare. Men bibliotekarierna menar även att just själva aktiviteten, bloggandet, gör att de känner tillhörighet till andra bloggare. Och här spelar återigen den del av nätverket man tillhör stor roll. Ceasar formulerar sig i vi-termer när han talar om andra bibliotekarier i bloggsofären. "Vill vi vara med i debatten, ja då ska vi ju ha en blogg, och det känns gött att det är så. Att vi är så många som bloggar på." Hos informanterna förmedlas en känsla av uppskattning gentemot andra bloggande bibliotekarier. Informanterna är glada över att just

bibliotekarieyrket lyfts fram genom bloggen, även om de inte alltid anser att innehållet i de andras bloggar ”är så kul” (Daniel).

4.5.2 Funktioner för att nätverka

Ovan har alltså nämnts att tekniken är av stor vikt för de bloggande bibliotekarierna. Det har också framkommit att vid sidan av tekniken som gemensamhetsbyggande faktor bidrar bland annat kontinuitet till en känsla av gemenskap mellan de bloggande individerna i nätverket. Nedan presenteras hur ett sådant här kontinuerligt informationsutbyte kan gå till. Det handlar med andra ord om vissa funktioner som bloggen besitter och som underlättar för de individuellt bloggande individerna att hålla kontakt inom nätverket. Men det handlar också, på ett annat plan, om den betydelse dessa tekniska funktioner har för individen i nätverket.

4.5.2.1 Länkar

Bodil berättar att man som bloggare använder sig av länkar för att ”uttrycka sig”. Genom länklistan visar informanterna andra hur deras nätverk ser ut och vilka bloggar de själva läser. Ellen beskriver sitt länkande:

Jag har länkar till dem som säger jävligt bra saker. Så det är lite så här... spel liksom. Det är politiskt korrekt. Eller socialt korrekt från min sida. Och det märker jag också när jag går in och tittar på min blogg. Jag aktar mig för att vara löjlig, jag aktar mig för att vara inkorrekt, jag länkar till dem som jag vet är vettiga människor. Jag hade inte länkat till någon jag gillade så där i hemlighet.
(Ellen)

Informanterna är alltså väl medvetna om det intryck deras länkar gör på andra som läser bloggen och att det markerar deras plats i nätverket. Ellen ovan är den informant som på sin blogg valt att vara anonym, men inte heller under den förutsättningen kan hon alltså tänka sig att länka till någon hon ”gillade så där i hemlighet” eftersom det skulle förstöra den identitet hon har byggt upp på bloggen.

Så här säger Daniel apropå länkarna han har i sin blogg:

Man behöver inte alltid säga allting själv, man länkar till andra som säger saker. Sen kan man liksom... sedan bygger man en slags bild av den personen så där med sina egna favoriter [...]. Man behöver inte säga allting alltid. Det är massa saker som talar... Implicit.
(Daniel)

Men det är stor skillnad på att länka till andras bloggar och att själv bli länkad *till*. Ceasar beskriver hur han gör när han vill att någon annan ska lägga hans blogg i sin länklista:

[...] så skriver man så här ”hej du har en fin blogg, vill du länka till mig?” Men jaa, det är som att fråga chans på någon ungefär, ”heeej, får jag chans på dig?” Det är ganska mysigt.
(Ceasar)

Ceasar använder en liknelse för att beskriva hur han vill få någon att länka till hans blogg. Liknelsen han använder är passande för den markerar samtidigt både den förödmjukelse det skulle innebära att inte bli accepterad, samtidigt som ett ja skulle innebära en stor vinst. Alla informanterna beskriver hur viktigt det är för dem att någon vill länka till just dem.

Kommentarer

Ytterligare ett sätt att kommunicera inom nätverket är att antingen posta, eller motta, en kommentar till/från någon annan bloggare. Liksom i fallet med länkarna signalerar kommentarerna status gentemot läsarna av bloggen. Och på samma sätt som det är eftersträvansvärt att bli länkad till, betyder antalet kommentarer mycket. Men det är också viktigt *vem* i nätverket som kommenterar bloggen. Är det någon informanten själv beundrar ser hon/han det som ett tecken på att hennes/hans blogg faktiskt är intressant och håller kvalitet.

När man är en nörd som vill vara skribent, då ser man ju upp till alla journalister istället [...]. Jag har också gjort det... sådana här som X...han har ju börjat kommentera mina grejer. Det känns ju jättespännande, det kunde jag ju aldrig tro när jag satt där uppe i X att *han*...
(Ceasar)

Funktionen för kommentarer kan alltså fungera som en kontaktskapande yta mellan innehavaren av bloggen och en läsare. Men kommentarerna kan också bidra till att informanterna vinner nya kunskaper från andra i kontaktnätet:

Det att få kommentarer, det är ju en sorts feedback... och det får jag ju ofta... och jag tycker jag har en liksom bra...läsekrets. Man bygger upp den under tid, personer som återkommer och läser och bidrar med kommentarer. Och jag tycker nog... att de kan mycket. Det känns bra att veta att man har en läsekrets som ofta vet mycket mer än man själv och som bidrar med det, det är liksom halva grejen. För jag vet ju, om jag sätter mig ner och skriver någonting till exempel högteknologirelaterat som jag har någon åsikt om, så vet ju jag att de som läser det kan ju egentligen mycket mer om det här.
(Daniel)

Hur mycket feedback man får hänger tätt samman med vad det är bloggen innehåller för stunden. Ceasar menar att ”vissa grejer genererar alltid kommentarer ” och förklarar att mer kontroversiella ämnen tenderar att höja antalet kommentarer. En kunskap som vissa av informanterna medvetet använder sig av för att få fler kommentarer. Ellen kopplar även hon antalet kommentarer till ämnet, när hon dystert konstaterar att:

Jag tror att jag skriver om tråkiga saker. Jag tror inte att jag har så mycket att säga, för att det är så där... ja, tjejer läser böcker... jag tror att det är därför jag inte får så mycket respons. Jag får kommentarer *att* de har läst det men inte... Det är inte något de vill diskutera med mig som jag har skrivit.
(Ellen)

4.5.3 Att skapa nya kontakter –offline

Om man, som Ellen ovan, inte tycker sig få nog kontakt med andra i nätverket, finns det speciella bloggsammankomster att besöka.

I teorikapitlet visade Wellman att en känsla av gemenskap mellan människor inte behöver bygga på människors möten öga-mot-öga och att kommunikation idag inte är avhängigt

närkontakt (2001a, s. 233). Samma sak ger informanterna uttryck för. Ändå har vissa av informanterna tagit steget från en on-line värld och träffat andra bloggare även offline.

[...] Om man läser på någons blogg att de ska gå på en spelning och man går dit själv, så träffar man ju dem där. Det är väldigt många ytliga bekanta... Ja, du vet fester och så där...
(Ellen)

Ellen använder ofta bloggen för informationsutbyte vad gäller olika spelningar och konserter. Detta leder till att hon ibland även träffar de i sitt bloggnätverk offline. Vissa av bekantskaperna hade hon redan innan hon skaffade sin blogg, medan andra har skapats genom bloggandet. I en offline verklighet utanför bloggen beskrivs dock dessa relationer som ytliga.

En annan informant har dock en annan erfarenhet av sina kontakter inom nätverket. På frågan om huruvida hon har lärt känna nya människor genom sitt bloggande, som hon också träffar utanför en online värld svarar hon:

Ja, jo, det har jag gjort, många människor. [...] om man skriver om saker som andra är intresserade av... så kommer det andra som är intresserade av samma sak. Så visst, dels människor som jag är vän med, eller liksom kompis med, men också ytliga bekantskaper som man har med i kontaktnätet, som tipsar om saker. Ja, definitivt.

(Bodil)

Inom den forskning som rör gemensamhetsbyggande på internet har frågan om äktheten i relationer som byggs via internet kommit upp (Lö vheim 2002, s. 151). Informanten ovan visar hur hon har lyckats ta steget från en online värld till en offline och behålla känslan av samhörighet med sina bekanta i nätverket, medan en tidigare informant beskrev sin relation till vissa i bloggnätverket som ”ytliga” offline.

Även Daniel beskriver hur bloggandet för honom och relationerna han skapat genom det betyder så mycket att han beslutat att träffa andra bloggare offline. Han förklarar hur han besökt flera tillställningar offline som han kommit i kontakt med genom bloggosfären:

Man kände att ok, man vill ju träffa likasinnade sådär... för att diskutera [...]. Jag är egentligen ingen sådan social person, men det här är... liksom ett bra sätt att träffa människor som har ett gemensamt intresse. Sedan visar det sig att man har en massa andra saker gemensamt också.
(Daniel)

Här märks alltså en skillnad i informanternas erfarenheter av att ta sina relationer från bloggosfären till en offline verklighet. För vissa visar det sig att deras känsla av gemenskap med bloggarna i nätverket även håller offline.

Att använda det nätverk man skapat i bloggosfären även offline är för informanterna i högsta grad också kopplat till fördelar man kan dra av det yrkesmässigt. Bodil förklarar att hon rent yrkesmässigt haft nytta av sitt blogg-nätverk, men att hon även lärt känna nya människor genom bloggandet som nu är hennes vänner även offline.

I Daniels citat ovan framkommer återigen att gemensamma intressen är en viktig länk mellan bloggare. Men det är inte bara till andra bloggande bibliotekarier som informanterna känner gemenskap, utan även till andra bloggare i stort. Så när Daniel använder uttrycket ”likasinnade” i citatet ovan ska det här ses i ljuset av att många av informanterna ger uttryck för att vara missförstådda av icke-bloggare. Likasinnade betyder här ”bloggare”. Många av

informerarna anser att människor i deras närhet inte erkänner bloggans fördelar i så stor utsträckning som den förtjänar det, eller förstår den livsstil den medför. Detta är en anledning som driver dem att ta kontakt med varandra även utanför bloggarens krets. På frågan om han har människor omkring sig som bloggar svarar Ceasar med emfas "inte så många som jag borde!" och tillägger att "inga av mina kollegor på biblioteket gör det."

Men samtidigt som Ceasar upplever att han inte har så många bloggare omkring sig som han borde, har han avstått från att besöka den blogg-sammankomst han vet ägt rum i staden han bor. Anledningen till det beskriver han vara "brist på självförtroende" eftersom han upplever att många bloggares bloggar är så "grymma". En av anledningarna till att denne informant inte sökt kontakt med andra i bloggarens krets även offline är alltså rädslan för att inte vara tillräckligt duktig bloggare.

5 AVSLUTANDE DISKUSSION

I detta avslutande kapitel lyfts några centrala aspekter från föregående kapitel fram och diskuteras. Syftet för detta är att belysa vilka slutsatser som kan dras i relation till frågeställningarna samt för att skapa förståelse för varför bibliotekarier bloggar.

I början presenterades en övergripande frågeställning samt två underordnade. Anledningen till detta var att då intervjuerna kommit igång visade det sig att två funktioner var mer centrala i bloggandet än andra; den identitet man kan tillskriva sig på bloggen, samt det nätverkande bloggandet kan medföra med andra bloggare. Dessa teman var av sådan tyngd att de behövdes reda ut var och en för sig, därför kom de att utgöra de underordnade frågeställningarna. Tillsammans ger den övergripande och de två underordnade frågeställningarna en bild av vad bibliotekariers bloggande handlar om samt det Sveningsson et al. anger vara viktigt i en explorativ studie: ”kunskap om vad det är som egentligen pågår” (2003, s. 64).

1. Varför bloggar bibliotekarier?

Bloggar drivna av bibliotek är inte så vanligt förekommande i Sverige. Anmärkningsvärt är därför att tre av de fem informanter jag intervjuat kom i kontakt med bloggen just genom sitt arbete. Kontakten med bloggen genom arbetet blev startskottet för ett intresse som de sedan utvecklade utanför arbetstid. Ytterligare anmärkningsvärt är att i och med den på fritiden skapade bloggen fick deras yrkesidentitet en mer framträdande plats i deras liv.

Faktum är att en viktig motivationskälla för bloggandet är det engagemang informanterna har i sitt yrke. Alla informanter uttryckte en yrkesstolthet och ett engagemang som överraskade mig. Trots att de flesta av dessa informanter arbetar med vitt skilda uppgifter verkar de nöjda med arbetsplatsen de hamnat på och ägnar därför energi åt att låta även andra förstå detta. Med hjälp av bloggen får de individuellt bloggande bibliotekarierna en röst så att de kan höras. Detta görs i både ett personligt och ett yrkesmässigt syfte.

Bloggens möjlighet till att bli hörd och att synas är alltså tillsammans med den tidigare nämnda yrkesstoltheten anledningar till att blogga. Trots en stolthet ger informanterna dock uttryck för att inte bli nog sedda i sitt yrke. Bloggandet blir en process att synliggöra ett annars osynligt yrke.

Resultaten visar även att individuellt bloggande bibliotekarier till stor del använder sig av bloggen eftersom bloggen är ett redskap som i mycket liknar det de är utbildade till att göra. Med hjälp av bloggen kan man sortera och kategorisera och på så sätt bygga sitt eget lilla ”personliga arkiv” där man kan förvara saker i årtal. Men informanterna tilltalas också av att man med bloggen kan hänvisa människor vidare till intressant information och visa var det finns mer information att finna. Tekniken och de funktioner bloggen erbjuder spelar en stor roll i detta. Ytterligare en aspekt är att bibliotekarierna med bloggen inte bara kan samla och förmedla information. De skapar även sin egen.

Men tekniken spelar även en annan viktig roll. Några av informanterna anger att de lockades av bloggen för att ”det var något man borde känna till” och för att den innebar teknik som är viktig att hänga med i som bibliotekare eller informationsspecialist. Oddner talar i *Kafékultur, kommunikation och gränser* om gränser och landvinningar (2003, s. 40). Han menar att landvinningar kan göras i förhållande till det som är oupptäckt eller utforskat. Bloggen är ett sådant område. Fortfarande saknas både forskning och insikter om bloggans alla

användningsområden. Av detta faktum lockas informanterna. För dem innebär bloggen och dess potential en möjlighet att utforska både tekniken samt sig själva och att göra nya landvinningar.

Samtidigt som bloggandet är en process för att synliggöra ett osynligt yrke och att erövra det som är nytt och okänt är anledningen till att blogga även den meningsskapande funktion bloggandet innebär på det personliga planet. I stället för att tillbringa ledigheten i tv-soffan skapar man något genom sin blogg. Informanterna ger uttryck för att känna att de gör något värdefullt med sin fritid.

Ett återkommande mönster hos informanterna är den betydelse det offentliga har i deras liv. Informanterna visar att för att något ska betraktas som värdefullt ska det gärna bli bekräftat utifrån. Detta kan hänga ihop med att dagens samhällsklimat uppmuntrar individer till att exponera sig offentligt, till att "bli" någon. Bloggen kan liksom dokusåpor eller tidningar vara ett sätt att exponera sig, sitt liv och sina tankar för allmänheten och att bli denna "någon". När den här studien inleddes utgick jag från att det bloggande bibliotekarierna bedrev på fritiden var av huvudsakligen privat karaktär fast med viss influens av deras yrkesliv. Efter att ha genomfört studien skulle jag vilja hävda att frågan om vad som är privat eller offentligt är betydligt mer komplex än så och att bloggen rubbar gränserna för vad som kan anses vara privat eller offentligt. Som jag tolkar det betraktar informanterna det de gör som något som sker i det offentliga rummet. Inte som något privat på fritiden. *Informationen* på bloggen kan vara av privat natur men bloggande betraktas som något som pågår i det offentliga. Därmed blir det också meningsfullt.

En del av den information, eller de ämnen, som ligger på bloggen betraktas av informanterna som mer värdefull än annan. Här kolliderar återigen synen på det offentliga och det privata. För informanterna som privatpersoner kan bloggen fungera som "en plattform" där man är fri att uttrycka åsikter och känslor. Mellan informanterna visar det sig dock finnas meningsskiljaktigheter i hur mycket av sina egna känslor, det vill säga det privata, man bör lägga ut på denna "plattform". Samtidigt visar alla informanter en önskan om att *vilja* göra det. En informant berättar att hon har ett behov av att exponera mycket av sina innersta tankar. Hon medger detta samtidigt som hon anser att bloggen egentligen borde beröra större ämnen, det vill säga sådana som rör det offentliga livet mer. Hos informanterna kan alltså anas en konflikt mellan att vilja vara personlig och en längtan till att ventilera det egna livet samtidigt som de tycker att det privata livets ämnen inte är lika värdefulla att skildra. Det man anser borde vara syftet med bloggen och det man faktiskt gör när man bloggar går därmed inte hand i hand.

Att kunna delta i en offentlighet som har med sfären utanför familj och händelser i vardagen att göra utgör också en viss lockelse med bloggen. Informanterna vill kunna delta i omvärldens händelser och bloggen är ett forum att uttrycka sina åsikter om denna på. Vissa av informanterna kallar bloggen för "demokratisk" då den är gratis att skaffa, enkel att tillhandahålla och en möjlig uttryckskanal för alla att nå ut till offentligheten med. Inför valet i år 2006 har bloggen diskuterats som en påverkansmöjlighet för medborgarna och en maktfaktor i valprocessen. Detta kan vara påståenden som härstammar från människor som själva är entusiastiska bloggare, men faktum är att informanterna ger uttryck för att verkligen känna att deras röst blir hörd genom bloggen och bloggen är en möjlighet till delaktighet och påverkan.

2. Hur påverkar informanternas yrkesmässiga roll den identitet de tillskriver sig på bloggen ?

Den roll yrket spelar för bibliotekarier på bloggen handlar framför allt om den identitet informanterna anser yrket medför. Som visats ovan tilltalas informanterna av att bloggen i sin form liknar det de gör i yrkeslivet. Den kan fungera som en resurs att ordna, strukturera och organisera, men utöver detta handlar bloggande mycket om den identitet informanterna kan förverkliga med hjälp av bloggen.

Både bloggen som form och bloggande som aktivitet är en dynamisk process under ständig rörelse. För bibliotekarierna i studien innebär detta att de kan skapa sig själva under resans gång. I denna process visade sig gränser och gränsdragningar spela en betydande roll. Nya gränser dras med hjälp av bloggen både för yrkesrollen och den privata rollen. Samtidigt som andra gränser bevaras.

Oddner menar att människor i sin vardag ofta inte är medvetna om gränserna som råder mellan dem i ett umgänge eller en verksamhet (2003, s. 11). I denna studie visar det sig att vissa av informanterna i förhållande till olika roller och identiteter är väl medvetna om gränserns betydelse för dem i bloggandet. Det vittnar bland annat detta citat om:

Jag tilltalas av att ha en egen plattform där jag kan uttrycka mig...till för många människor, men ändå rätt privat och hemligt. Att det är jag själv som kan styra gränserna för det...det tilltalas jag av.

De gränser informanterna talar om, och de gränsdragningar de visar är viktigt att hålla på, handlar främst om att inte exponera för mycket av sig själv och sitt privata på bloggen. Detta nämndes också under fråga 1, men ska här betraktas i ljuset av identitet. I förhållande till den identitet informanterna tillskriver sig fungerar dagboksskrivande som en viktig gränsdragare för hur mycket av det privata jaget som kan blottas. Men på det personliga planet visar sig bloggen även vara en process som tänjer gränser. Exempelvis berättar en informant om hur han när han först skaffade sig en hemsida gömde sig bakom en skapad identitet, och skrev i tredje person. Allteftersom informanten bekantade sig med internet och sitt eget uttryck blev han dock modigare. När han sedan skaffade sig sin blogg hade hans självförtroende växt så att han vågade ha den under eget namn. På samma sätt ger andra informanter uttryck för att tänja gränserna; bloggen och identiteten på den är en sak i början, men utvecklas och förändras sedan över tid.

Hur uttrycks då bibliotekarierollen på bloggen? Till skillnad mot dagboksskrivande som informanterna inte kan identifiera sig med och som betraktas med låg status, är yrkesidentiteten däremot är en legitim roll att iklä sig. Iklädd yrkesrollen har man säkrat sin status inom det sociala nätverket. Men hur iklär man sig då rollen som bibliotekarie?

Att iklä sig rollen som bibliotekarie på bloggen handlar till stor del om tidigare gränser. Gränser som anger vad yrket innebär. I diskussionerna med informanterna framkom en ålderdomlig bild av bibliotekarien som jag inte räknat med att möta. Bibliotekarier beskrevs bland annat som "korrekta" och "lite inbundna". Fast trots dessa framställningar sammanföll beskrivningarna inte nödvändigtvis med informanternas självbild. Men då bloggande till stor del handlar om att rollspel, och utifrån en viss fasad eller "aspekt" som en informant uttryckte det, presentera information för en publik, är bibliotekarierollen en behändig roll att iklä sig för detta ändamål. Goffman menar att människor väljer mellan redan existerande roller (1998, s. 31). Detta är delvis sant vad gäller informanterna. Den stereotypa bibliotekarieroll som redan

existerar är en kostym som informanterna kan iklä sig på bloggen. Detta gör man bland annat genom att ha en "bibliotekariskt" välstrukturerad blogg, välja ett namn som anspelar på rollen och ta upp ämnen som anspelar på detta. Med andra ord reproducerar bibliotekarierna i studien själva gamla bilder av yrket för att kunna iklä sig en roll på bloggen.

Men informanterna målar även upp en alternativ bild av bibliotekarieryrket och en ny slags bibliotekarieroll som passar denna. Detta är bibliotekarien som främst lockas av bloggen på grund av den nya tekniken och de möjligheter den innebär. Liksom i resten av samhället speglar mina informanter motsättningarna som finns inom naturvetenskap och humaniora. Följaktligen beskriver informanterna den informationsrelaterade och mer tekniskt relaterade sidan av bloggandet, såsom som ny teknik, nya informationsstrukturer och förmedlandet av information, i positiva ordalag. "Mjukare" värden däremot såsom längtan till uttryck och tillfredsställelse i skapandet av bloggen beskrivs i negativa ordalag. Detta trots att vissa av informanterna ger uttryck för att finna välbefinnande i just dessa saker. På samma klivna sätt som informanterna förtalar dagboksformen men ändå lockas av den, tar vissa av dem avstånd från behovet att vilja uttrycka sig och väljer istället att tillskriva sig en bibliotekarieroll som passar ihop med ny informationsteknologi. Med andra ord är status en viktig ingrediens i bloggandet, synen på identitet och i skapandet av identiteter. Alla informanter är medvetna om den höjda status teknikrelaterade ämnen medför och vill därför tillhöra den del av yrkeskategorin som kopplas samman med den.

3. Hur ser informanternas nätverkande med hjälp av bloggen ut?

Att kunna förändra sig själv och gå in i de roller man finner önskvärda, som visat ovan, är för att vara meningsfullt beroende av att det finns andra som uppmärksammar den man är och det man gör. För detta blir det nätverk man ingår i betydelsefullt.

Informanterna ingår som aktörer i sociala nätverk som utgörs av andra bloggare. I detta nätverkande är gemensamma intressen, ett gemensamt yrke, samt en gemensam syn på vissa saker viktiga faktorer. Genom att finna andra som tillskriver sig liknande intressen och identitet bygger informanterna en känsla av gemenskap gentemot andra i nätverket.

Man kan röra sig inom olika delar av nätverket. Mina informanter rör sig inom den del av nätverket som kan ge dem uppbackning främst vad gäller intressen och yrket. Jag har i den här studien valt att låna det amerikanska uttrycket bibliobloggosfär för att beskriva det yrkesrelaterade nätverkande som bibliotekarier ägnar sig åt på fritiden. Det visade sig att i detta kollektiv skiljer sig syftet med bloggande åt jämfört med när man rör sig i andra delar av nätverket. I bibliobloggosfären använder man sig av nätverket för att inspirera andra, dela med sig av kunskaper och erfarenheter som rör yrket och för att knyta kontakter som kan vara betydelsefulla inom yrkeslivet. I bibliobloggosfären kan man också hämta stöd från andra i liknande situation.

När informanterna rör sig i andra delar av nätverket blir andra saker plötsligt viktiga. Utanför bibliobloggosfären blir framställningen av bibliotekarien mer betydelsefull. Här det viktigt att visa fram bibliotekarieryrket som ett attraktivt yrke och bibliotekarier som uppdaterade och kunniga personer.

Att kunna vandra runt i nätverk innebär också att man kan bli del av sammanhang man inte har tillgång till offline. En informant beskriver hur han har en önskan om att vara skribent. Med hjälp av bloggen kan han själv kommentera vad bloggande journalister skriver och de

kan ge honom respons. Här visar sig också bloggans funktion med länkar ha betydelse. Har man tur kan man få sin blogg placerad i en beundrad persons länklista och därmed bli sedd av andra i nätverket.

Som redan nämnts spelar status en avsevärd roll för informanterna. Det intressanta med bloggande är att man med hjälp av bloggen kan skapa sig en helt annan roll och därmed få en annan status. Dagboken har redan nämnts som lågvattenmärket i olika sammanhang. I diskussionerna om nätverk visade sig dagboken återigen vara av vikt. Med hjälp av dagboken markerar informanterna vilka de vill inkludera i sitt nätverk och vilka de önskar stänga ute. Genom detta visade informanterna även att det mellan dem som inte skriver dagboksliknande finns en känsla av gemenskap. Exkluderandet av dagboksskrivarna som man inte anser vara ”riktiga bloggare” och som därmed faller utanför gränsen för det tillåtna, bidrar alltså till gemenskap för dem innanför gränsen. På liknande sätt bildar informanterna också gemensam front mot mot ickebloggarna, de som informanterna ger uttryck för att känna sig missförstådda av. De ”oförstående” och kritikerna gör att informanterna identifierar sig med andra i nätverket och man delar en känsla av att göra något unikt. Nätverket hjälper dem också att hitta hemhörighet och trygghet, där finns andra som förstår den roll bloggen spelar i deras liv.

Informanterna lär oss alltså att träffas inte är nödvändigt för att skapa gemenskap och att utveckla nätverk. Däremot krävs att man lägger ned tid på att bevara kontakterna. För de som ändå valt att träffa sina kontakter i nätverket offline är erfarenheterna olika. Vissa känner att de har så pass mycket gemensamt med den de träffat online att relationen håller även offline, medan en annan informant har erfarit att ett möte med en kontakt ur nätverket varit ytligt. En tredje informant sätter fingret på hur viktig status är inom nätverket när han beskriver hur han i rädsla för att som bloggare inte vara duktig nog undvikit att träffa kontakter ur nätverket offline.

Som beskrevs i uppsatsens inledningskapitel har frågan huruvida människor kan skapa ”äkta” gemenskap via internet diskuterats i och med det ökade nätverkandet på internet. Informanterna verkar splittrade i denna fråga. Faktum är dock att bloggen har påverkat informanternas liv ur olika aspekter. Informanterna lägger ner ansenlig tid och tankemöda på att skapa sin blogg och att upprätthålla kontakter de skapat med hjälp av den. De träffar andra bloggare offline och har förändrat sitt umgänge till att även innehålla bloggare.

För att sammanfatta vad som kommit fram i den här studien kan sägas att berättelsen om bloggen, bibliotekarierna blivit en berättelse om synen på yrket, andra bibliotekarier och bloggans potential för biblioteken. Oddner tar i *kafékultur, kommunikation och gränser* upp kaféet som exempel på rum som kallas för ”tredje platser”. Begreppet myntades av sociologen Ray Oldenburg och innebär ett utrymme som befinner sig mellan arbetet och hemmet. Enligt Oldenburg fungerar den tredje platsen som en betydande punkt i en individs liv utanför arbetsplatsen och hemmet och den kännetecknas av en regelbunden umgängeskrets där prat och konversation är viktigaste sysselsättningen (Oddner, 2003, s.123). Som en plats mitt emellan hemmet och arbetet där konversation och skrivande står i centrum kan bloggen betecknas som en tredje plats. För bibliotekarierna i studien blir bloggen detta utrymme dit man under valfri identitet kan ta sin tillflykt för att träffa kollegor och vänner och till och med utvecklas. En plats som, när man besöker den, kan utmana gränser man upplever i sitt yrkesliv eller i sin vardag samt skapa och omskapa sig själv:

”[...] man kan bli vem som helst... det kan kännas större, man kan bli större... än sig själv.” (Ceasar)

6 SAMMANFATTNING

Grunden för denna studie ligger i en vilja att söka kunskap om hur det kommer sig att bibliotekarier bloggar. Syftet var att ta reda på hur det kommer sig att bibliotekarier på sin fritid i så hög grad bloggar om sådant som rör deras yrkesliv.

För att finna svar på den övergripande frågeställningen ställdes två underordnade frågeställningar upp. Dessa belyste frågan om hur informanternas yrkesmässiga roll påverkar den identitet de tillskriver sig på bloggen samt hur informanternas nätverkande med hjälp av bloggen ser ut.

Studien har utförts enligt en explorativ-induktiv metod där informanterna i stor grad själva tillåts formulera det som är viktigt för dem i ett bloggande. Således har de underordnade frågeställningarna tillkommit delvis i samspel med uppvisade mönster i de fem genomförda intervjuerna. De fem informanternas utsagor bottenar i såväl erfarenheter av eget bloggande samt ett yrkesliv som bibliotekarier. Just båda dessa erfarenheter är viktiga egenskaper hos dem som intervjupersoner då det är informanternas egna upplevelser av bloggande som står i fokus i studien.

Uppsatsen har avgränsats till att spegla förhållanden som råder i Sverige. Således har bara svenska bibliotekarier intervjuats angående identitet och nätverkande med hjälp av bloggande på sin fritid. För att analysera resultaten från deras berättelser har Erving Goffmans teorier om roller använts tillsammans med internetforskningens resonemang om gränser och gränsländ. Även Barry Wellman och sociologen Manuel Castells teorier har använts för att ge ett ramverk åt berättelserna om bloggans funktion som identitets- och nätverksbyggare.

Studiens resultat visar att anledningen till att bibliotekarier i så stor utsträckning bloggar på sin fritid grundar sig i en rad olika faktorer som kan kopplas ihop med att bloggen är ett nytt fenomen på internet. Informanterna beskriver hur den teknik som bloggen bygger på lockar dem samt de funktioner som den erbjuder. Med hjälp av dessa funktioner beskriver informanterna hur de kan använda bloggen till att bygga egna arkiv samt att både spara information och att förmedla den vidare till andra. Det är ett agerande som i mycket liknar det de gör när de arbetar.

Förutom att lockas av tekniken åskådliggör resultatet att informanterna bloggar på grund av den möjlighet till uttryck som den ger dem. På bloggen kan informanterna tillåtas uttrycka sina åsikter och berätta om sina liv, i förlängningen handlar det om vem de med hjälp av detta uttryck kan tillåtas bli, vilken roll de kan tillskriva sig på bloggen. Men även ämnen knutna till yrket tar en stor plats. Med hjälp av bloggen kan informanterna nätverka med andra bibliotekarier och få tips och råd angående sådant som gäller yrket.

Studiens resultat kan således sammanfattas utifrån de underordnade frågeställningarna som behandlar informanternas identitet samt deras syn på bloggen i förhållande till nätverkande. I frågan om identitet visar informanterna hur bloggen hjälper dem att i större grad än i verkligheten välja sig en roll. Detta kan handla om att man tillskriver sig rollen som bibliotekarie och därmed förstärker de drag man anser att en bibliotekarie besitter. Men det kan också handla om att försöka skaka av sig en gammaldags bibliotekarieroll och visa nya egenskaper hos bibliotekarier. I denna process är förhållandet till läsarna av bloggen viktig eftersom det är deras omdöme som informanterna utgår och agerar ifrån.

I förhållande till bloggen som ett redskap för nätverkande visar resultatet att informanterna använder nätverket till att både bevara gamla samt att skapa nya relationer. Genom att ha människor med samma intressen i sitt nätverk bygger man en känsla av gemenskap gentemot varandra. Men denna kan även innebära ett utestängande av andra. Resultatet visar att informanterna sätter stort värde på det nätverk som de med hjälp av bloggen har kunnat bygga upp.

7 UPPSLAG TILL VIDARE FORSKNING

Den här studien har bidragit med insikter om vad bloggande kan betyda för individer som arbetar inom den svenska biblioteks- och informationsvetenskapliga sfären. Det är en av få studier som finns inom detta område. Vidare forskning om hur bibliotekarier använder bloggen är sålunda önskvärt. Då den här studien visar att bibliotekarier vanligtvis bloggar på sin fritid, skulle det vara av intresse att fördjupa diskussionen om det offentliga kontra det privata. Den här studien fokuserar på effekterna av bloggandet för individen, men vad innebär det i ett större perspektiv, att det privata och offentliga grumlas?

Eftersom bloggen är ett relativt nytt fenomen för svenska användare finns det många frågor att belysa ur en specifikt svensk kontext. För tillfället finns ingen forskning som visar på fenomenets utbredning i Sverige eller vilka former av bloggande som är de vanligaste. För att skaffa kunskap om detta krävs studier av kvantitativ karaktär. I den här undersökningen har inte närmare specificerats vilka ämnen informanterna uppehåller sig vid när de bloggar eller vad de skriver om. Den personligt utlämnande dagboksformen nämns i uppsatsen vid ett flertal gånger men det finns ju även bloggar som har innehåll av mer journalistisk karaktär eller som enbart handlar om teknik. Kvantitativa studier skulle därmed kunna belysa inom vilka genrer de svenska utövarna skriver när de bloggar. *Vad* individer bloggar om skulle även komplettera frågan som ställts i den här uppsatsen om *varför* individer bloggar.

I USA är forskningen om bloggans betydelse för biblioteksverksamhet ett stort forskningsområde. Denna saknas i Sverige. Tänkbara områden att utveckla utifrån den här aspekten är exempelvis hur biblioteksorganisationer använder bloggen för intern kommunikation eller hur bloggen skulle kunna fungera som kommunikationskanal mellan låntagare och bibliotek.

8 KÄLLFÖRTECKNING

Andersen, Heine & Gamdrup, Peter (1994). "Forskningsmetoder". Ingår i Andersen, Heine (red). *Vetenskapsteori och metodlära: Introduktion*. Studentlitteratur: Lund

Anderson, Benedict (1983). *Imagined communities: Reflections on the Origins and Spread of Nationalism*. London: Verso, 1983

Anzaldúa, Gloria (1987). *Borderlands/ La Frontera: The New Mestiza*. San Fransisco: Spinsters/ Aunt Lute.

Bausch, Paul, Haughey, Matthew & Hourian, Meg (2002). *We blog: Publishing online with weblogs*. Indianapolis, IN: Wiley.

Bloggportalen.se, din guide till den svenska bloggvärlden,
<http://www.bloggportalen.se/BlogPortal/view/Home> [060305]

Blood, Rebecca (2002). *The Weblog Handbook: Practical advice on creating and maintaining your blog*. Cambridge, MA: Perseus.

Blood, Rebecca (2004). "How Blogging Software reshapes the online community", *Communications of the ACM*, vol. 47, nr. 12, s. 53 -55.

Castells, Manuel (2002). *Internetgalaxen: Reflektioner om internet, ekonomi och samhälle*. Göteborg: Daidalos.

Clyde, Anne L. (2004a). *Weblogs and Libraries*. Oxford: Chandos.

Clyde, Anne L. (2004b). "Library weblogs", *Library Management*, vol. 25, nr 4/5, s. 183-189.

Correll, Shelley (1995). "The ethnography of an electronic bar", *Journal of Contemporary Ethnography*, vol. 24, nr 3.

Fornäs, Johan, Klein, Kajsa, Ladendorf, Martina, Sundén, Jenny & Sveningsson, Malin (2002). "Into Digital Boderlands". Ingår i Fornäs (red.). *Digital borderlands : Cultural studies of identity and interactivity on the Internet*. New York: Peter Lang.

Dahlgren, Peter (2002). Internetåldern. Ingår i Dahlgren, Peter (red.) (2002). *Internet, medier och kommunikation*, Lund: Studentlitteratur.

Goans, Doug & Vogel, Teri M. (2003). "Building a Home for Library News With a Blog", *Computers in Libraries*, vol. 23, nr 10, s. 20-26. Även tillgänglig på:
www.library.gsu.edu/files/research/8/Goans-Vogel-CIL.pdf [060922]

Goffman, Erving (1998) *Jaget och maskerna: En studie i vardagslivets dramatik*. 4. uppl. Stockholm: Prisma

Guvå, Gunilla & Hylander, Ingrid (2003). *Grundad teori: ett teorigenererande forskningsperspektiv*, Stockholm: Liber.

Hall, Stuart (1996). "Introduction: Who Needs Identity?", Ingår i Hall, Stuart & du Gay Paul (red.) (1996) *Questions of cultural identity*, London: Sage.

Harris, Francis Jacobson (2005). *I found it on the Internet: Coming of age online*, Chicago, Ill.: American Library Association.

Herring, Scheidt & Bonus (2004), "Bridging the Gap: A Genre Analysis of Weblogs", *Proceedings 37th Annual Hawaii International Conference on System Science*. Tillgänglig på: <http://csdl2.computer.org/comp/proceedings/hicss/2004/2056/04/205640101b.pdf> [060521]

Jensen, Ulla (2004). *Skriften på bloggen: En kvalitativ undersøgelse av webbloggerens betydning i hverdagslivet*. København: Københavns Universitet, Det humanistiske Fakultet, Institut for Film- & Medievidenskab
(Magisteruppsats i film- och medievetenskap vid Köpenhamns Universitet)

Johansson Lindfors, Maj-Britt (1993). *Att utveckla kunskap: Om metodologiska och andra vägval vid samhällsvetenskaplig kunskapsbildning*. Lund: Studentlitteratur.

Leth, Göran & Thurén, Torsten (2000). *Källkritik för Internet*. Rapport 177. Stockholm: Styrelsen för psykologiskt försvar. Även tillgänglig på: www.psyccdef.se/bibliotek/doc.asp?FileID=37 [060922]

Lievrouw, Leah A. & Livingstone, Sonia (red.) (2006). *The Handbook of New Media: Social Shaping and Social Consequences of ICTs*. Updated Student Edition. London: Sage.

Lövheim, Mia (2002). "Nätet- en plats för nya former av gemenskap". Ingår i Dahlgren, Peter (red.) (2002). *Internet, medier och kommunikation*. Lund: Studentlitteratur.

Mitra, Anandra (2000). "Virtual Commonality: Looking for India on the Internet", Ingår i: Bell, David & Kennedy, Barbara M. (red.) (2000). *The cybercultures reader*. London: Routledge.

Nardi, Bonnie A., Schiano Diane J. & Gumbrecht, Michelle (2004). "Blogging as Social Activity, or, Would You Let 900 Million People Read Your Diary?" *Proceedings of the 2004 ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work*, Även tillgänglig på: www.artifex.org/~bonnie/pdf/Nardi_blog_social_activity.pdf [060922]

Nationalencyklopedin online, <http://www.ne.se>. [060917]

Nyligen.se [060921]

Nylund, Johanna (2005). Från tanke och så rakt ut: *Bloggen -ett webbpubliceringsverktyg med sociala och kulturella användningsområden*. Uppsala: Uppsala Universitet, Institutionen för ABM, Biblioteks- och informationsvetenskap.(Magisteruppsats i Biblioteks- och informationsvetenskap vid Uppsala Universitet).

Oddner, Frans (2003). *Kafékultur, kommunikation och gränser*. Lund: Sociologiska institutionen, Univ. Diss. Lund: Univ.

Odlis, den informationsvetenskapliga ordboken, <http://lu.com/odlis/> [060321].

Paccagnella, L. (1997). "Getting the Seats of Your Pants Dirty: Strategies for Ethnographic Research on Virtual Communities", *Journal of Computer-Mediated Communications*, vol. 3, nr 1. Tillgänglig på:
<http://jcmc.indiana.edu/vol3/issue1/paccagnella.html> [060610]

Stone, Biz (2004). *Who let the blogs out?: A hyperconnected peek at the world of Weblogs*. New York: St. Martin's Griffin.

Sveningsson, Malin, Lövheim, Mia & Bergquist, Magnus (2003). *Att fånga nätet: Kvalitativa metoder för Internetforskning*, Lund: Studentlitteratur.

Sveningsson, Malin (2001). *Creating a Sense of Community: experiences from a Swedish web chat*. Linköping: Tema, Univ. Diss. Linköpings universitet.

Svenska datatermgruppen, Information om datatermer,
<http://www.nada.kth.se/dataterm/rek.html#a63> [060916]

Torstensson, Magnus (2002). "Libraries and society - the macrostructural aspect of library and information studies". *Library Review*, vol. 51, nr ¾, s. 211-220.

Turkle, Sherry (1997). *Leva.online*. Stockholm: Norstedt

Viégas, F. B. (2005). "Bloggers' expectations of privacy and accountability: An initial survey", *Journal of Computer-Mediated Communication*, vol.10, nr 3. Tillgänglig på:
<http://jcmc.indiana.edu/vol10/issue3/viegas.html> [060821]

Viksten, Elin/TT Spektra. "Bibliotekarier gillar blogg", *Metro* 050621.

Vogelstein, Fred, Kirkpatrick, David, Roth, Daniel & Lashinsky, Adam (2005). "10 Tech Trends To Watch In 2005", *Fortune*, vol. 151, nr 1. Tillgänglig på:
money.cnn.com/magazines/fortune/fortune_archive/2005/01/10/8230970/index.htm [060922]

Våge, Lars (2005). "Bloggvärlden från början". Ingår i Våge, Lars, Stattin, Erik & Nygren, Gunnar (2005) *Bloggtider*. Stockholm: Sellin & Partner.

Wellman, Barry (2001a). "Physical Place and Cyberspace: The Rise of Personalized Networking", *International Journal of Urban and Regional Research*. vol. 25, nr 2, s.227-249.

Wellman, Barry (2001b). "Computer Networks As Social Networks", *Computers and Science* vol. 293, 14 Sep 2001, s. 2031-2034.

Widerberg, Karin (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Wikipedia, den fria encyklopedin, <http://sv.wikipedia.org/wiki/Weblog>. [060816]

Bloggar:

Dieselverkstadens Bibliotek, Nacka kommun, *Dieselverkstadens Bibliotek: Framtidens Bibliotek redan idag*
<http://dieselverkstadensbibliotek.blogspot.com> [061203]

Indiana University i samarbete med forskarna Bonus, Sabrina, Scheidt, Lois Wright, Elijah, Herring, Susan., *BROG: The (We)blog Research on Genre Project*
<http://www.blogninja.com/> [061203]

Levine, Jenny, *The Shifted Librarian: Shifting libraries at the speed of byte!*
<http://www.theshiftedlibrarian.com/> [060313]

Schneider, K.G, *Techno-Librarian. Writer. Gadfly. Commentator-at-Large*
<http://freerangelibrarian.com/archives/071005/glossary.php> [060802]

Opublicerade källor:

Fem intervjuer med utövande bloggare, utförda i mars 2006.

9 BILAGA

Intervjumall

Om intervjupersonen:

- Namn?
- Hur gammal är du?
- Var arbetar du? Beskriv dina yrkesuppgifter.
- Vad har du för utbildning?
- Särskilda intressen?

Bakgrundsfakta:

- Hur kom du i kontakt med bloggar?
- Hur kom det sig att du började blogga?
- Bloggar många i din omgivning?
- Hur länge har du haft din blogg?
- Hur ofta uppdaterar du din blogg?

Bloggens innehåll:

- Beskriv din blogg och ditt bloggande. Vad innehåller din blogg?
- Varför valde du att uttrycka den här idén just med en blogg?
- Vad för slags information vill du ha på din blogg? Vad fyller den för funktion? För dig/ för andra/ i ett större samhällsperspektiv? För biblioteken?
- Får du respons på det du skriver i din blogg?
- Vilka läser din blogg?
- Hur många besökare har du under en vecka?
- Har du kontakt "in real life" med andra som bloggar? Är det folk du känner till sedan innan? Har du lärt känna nya genom ditt bloggande?

Personligt/yrkesmässigt:

- Skriver du din blogg på din fritid?
- Bloggar du även i jobbet?
- Hur kommer det sig att du anger din yrkesbeteckning i din blogg?
- Hur ser du på ditt yrke? Hur stor del av din identitet är det? Hur påverkar det din identitet?
- Betraktar du din blogg som "personlig"? Skriver du den mest som privatperson eller som bibliotekarie/ informationspecialist? Hur nära ligger din blogg din yrkesidentitet?
- Hur mycket av dig själv lämnar du ut i texterna?
- Betraktar du din blogg som ett informations- eller diskussionsverktyg? Eller båda?
- Varför tror du att det är vanligt bland bibliotekarier att blogga?
- Hur tror du att framtiden för bloggandet bland bibliotekarier/informationsspecialister kommer att se ut? För bloggar skapade av bibliotek?
- Trivs du med ditt yrke?
- Om du inte arbetade med det du gör, vad hade du då velat arbeta med?
- Är det viktigt att höras? Att få sin röst hörd i samhället?

Om bloggandet i praktiken:

- I vilket program "skriver"/ "gör" du din blogg? Varför just det?
- Hur pass mycket tid tar bloggandet ungefär? Per vecka?
- Förbereder du det du skriver? Gör du research?

-Är det språk du använder övertänkt? Skriver du exempelvis på ett sätt på bloggen och ett annat utanför?

-Läser du andras bloggar? Vilka? Varför? Hur ofta?

-Har du länkar till andras bloggar eller hemsidor? Om ja, vilka och vad handlar länkarna om? Varför länkar du till dessa?

Bloggen och hemsidan:

-Har du hemsida? Hur länge har du haft den?

-Har du *haft* hemsida? Om ja, varför bytt till blogg? Vari ligger skillnaden?

Övrigt:

-Har andra intervjuat/uppmärksammat dig på grund av din blogg? (förutom de som skriver till bloggen) Hur många och vilka är dessa?

-Sponsras din blogg på något sätt?

-Hur länge kommer du att blogga, tror du?

-Hur ser framtiden för bloggen ut?